

Színház

A MAGYAR SZÍNHÁZI TÁRSASÁG FOLYÓIRATA

DRÁMAMELLÉKLET 2004. AUGUSZTUS

Vörösmarty Mihály–Spiró György

CZILLEI ÉS A HUNYADIAK

Dráma

1844–2003

SZEREPLŐK

V. LÁSZLÓ, magyar király
CZILLEI ULRİK GRÓF, a király nagybátyja
GARA LÁSZLÓ, nádor
ÚJLAKY MIKLÓS, erdélyi vajda
HUNYADI LÁSZLÓ, horvát bán
HUNYADI MÁTYÁS, az öccse
SZILÁGYI MIHÁLY, Nándorfehérvár várnagya
GISKRA JÁN
BÁNFI PÁL
EYZINGER, osztrák főúr
BODÓ
MADARÁSZ
HENRIK, dalnok
KAPISZTRÁN, pap, a keresztesek vezére
SZILÁGYI ERZSÉBET, Hunyadi János özvegye
GARA MÁRIA, a nádor lánya
RONOW ÁGNES, ágyas
IVÁN, jobbágy
KATA, Iván fiának a felesége
GYURKA, PISTA, PETI, Kata fiai
TÖRÖK
KÍSÉRET

Történet 1456-ban

1. Délvidék

Iván, Kata

IVÁN Tereljétek be a marhát, készítsétek a szekereket, edényeket, mindent!

PETI (*beszalad*) Nagyapó, nagyapó!

IVÁN Na mi baj?

PETI A fületem a földhöz szorítottam, és a föld csak úgy bömbölt!

IVÁN Már ágyúznak, azért. Asszony, mindenünket gyorsan fel a nagyobbik szekérrre!

KATA De félnék lettél! János apánk meg szokta verni a törököt, és most még Kap István is vele van.

IVÁN Annyit imádkozik, hogy félek, átímádkozza a mieinket a túlvilágra. Tedd, amit mondtam.

KATA Én úgy megszerettem ezt a tanyát, mért kell ezt odahagyni?!

Ha győz is a török, csak nem üz el minket!

IVÁN Nem, mert levág.

KATA Istenem!

Madarász jön katonákkal

Irgalom, máris odavagyunk!

MADARÁSZ Mit óbégatsz, anyó? Nem vagyunk mi törökök! Jó napot, gazda.

IVÁN Isten hozta magukat.
MADARÁSZ Akad egy ital bor, egy falat kenyér? Megfizetjük.
IVÁN A vizet pénzért adjuk, a bort csak ingyen. Asszony!

Kata ki

MADARÁSZ Láttam a gyepen egy fakó lovat, megvéném.
IVÁN Azt nem!
MADARÁSZ Mért nem? Van még lova elég.
IVÁN Azt az egyet nem adom. Azt nem.
MADARÁSZ Márpedig én azzal akarom megverni a törököt.

Katonák kivonják a kardjukat

IVÁN Hát verd meg, de aztán hozd is vissza.

Katonák visszadugják a kardjukat

MADARÁSZ Derék ember maga.
IVÁN (*kikiált*) Gyurka, te, hozd ide a fakót.

Gyurka be lóháton, leszáll

MADARÁSZ Vitéznek termett fia van, gazda.
IVÁN Az unokám ő, fiatal még, tizenhat éves sincsen.
MADARÁSZ Hunyadi János még ifjabbban kezdte. – Nincs kedved törököt verni, öcskös?
IVÁN Ne bánts, uram, azt a gyereket, hadd nőjön még, hadd erősödjék! Az apját a minap elvitték a várba, a fiamat, erős férfi, olyan kell oda!
MADARÁSZ Zsoldot is kapnál, te gyerek.
GYURKA Nagyapó, hadd mehessek!
MADARÁSZ (*katonákhoz*) Adjatok neki egy kardot.
KATA (*be*) Itt a boruk, vitéz urak! – Te gyerek, teszed le azt a kardot?!
MADARÁSZ Nem teszi le többé soha.

Felhajtják a bort, Madarász felpattan a lóra, kivágtat, a katonák és Gyurka utánarohannak

KATA Hova megy ez a gyerek?!

Csend

Gyurka, hova mégy? – És a fakó! Elvitték!

Csend

IVÁN Menjünk fel a dombra, lássuk a füstöt, és imádkozzunk.
PETI Én is mennék a csatába, nagyapó!
IVÁN Fogod be a szádát, kölkök! Imádkozzáll Istenhez, hogy könyörüljön rajtunk!

2. Buda, Gara háza

Gara, Újlaky, Giskra

ÚJLAKY Most jött egy emberem az Alvidékről,
Rossz hírt hozott.
GISKRA A csata veszve van?
Az jó hír, minékünk.
ÚJLAKY Még tartják magukat a rongyosok,
De nem soká: Nándornak el kell esnie.
GARA Akkor belátja végre Hunyadi,
Hogy nélkülünk nem képes semmire.
ÚJLAKY Ha megverik, s ő életben marad,
Mi a teendő akkor, uraim?
GISKRA Haljon meg inkább.
GARA Bármilyen lesz,
A kormányt kiragadjuk a kezéből.
ÚJLAKY Te lányodat, ha jól emlékezem,

Hunyadi idősebb fiával eljegyezted.
GARA Hogy majd a vöm tanácsaimat hallja meg.
Nem fogja hasztalan csatákra
Pazarolni az erejét.
ÚJLAKY Ám ha a török, vérszemet kapván, országunkra üt?
GISKRA A tengerig lekergetem én azokat a patkányokat.
ÚJLAKY A patkány tud úszni.
GARA A törökkel békét kötünk,
Nándorral most beéri. Minékünk
Az országot kell rendbe hoznunk.
Ti Bécsbe mentek a királyhoz.
Kérjetek tőle országgyűlést.
Addigra Hunyadi csatája veszve lesz.
GISKRA És ha nem?
GARA Nekem is vannak ott lenn kémeim.
GISKRA Hej, ha csak egy napig török lehetnék!
GARA A legrosszabb esetben Hunyadi győz, sőt életben marad,
De vén, nem élhet már soká. Ez kedvező, mert életében,
Kivált, ha győz, mi meg nem döntjük őt.
ÚJLAKY Ő veszni fog, de pártja megmarad.
Mi ketten Bécsből idehozzuk
A királyt és Czilleit. Az országgyűlés meglesz,
Felosztjuk egymást között a hatalmat.
Csak tartsunk össze. Te, a nádor,
Az ország szíve vagy. A karja én leszek
Mint országkapitány!
GISKRA Rólam is gondoskodjatok,
Különben megteszem magam.
GARA Gondom lesz rá, hogy pártunk nagy legyen.
A nagybátyámat győzzétek meg legelőbb,
A király a fő, de benne Czillei az akarat.

Mária jön

ÚJLAKY Légy üdvöz, bájós hölgy. Mi már megyünk is.

Újlaky és Giskra el

MÁRIA A harcvidékről nincs még semmi hír?
GARA Még semmi.
MÁRIA Én istenem... ha László vissza nem tér...
GARA Templomba tartok, jer, mondjunk imát,
Hogy Isten országunkat tartsa meg.

3. Délvidék

Iván, Kata, Peti, Pista

IVÁN Ne sírj, ne sírj, isten adta, isten vette el! Van neked még két
fiad, azokat mentsük most! A szekérre a holmikat, indulni kell!
KATA Az én fiam, az én szép kisfiam! Az én uram, szép szál férjem,
az is odavan már!
IVÁN A holmikat, a holmikat! A török mindjárt ideér!
PETI A föld már nem bömböl.
IVÁN Azért siessünk, vége a csatának! – Peti, kérd anyádat, hogy
téged is szeressen kicsikét!
KATA Menjünk, pakoljunk!

Kata, Peti, Pista ki

IVÁN A lovakat befogni, a marhákat itthagyjuk, lassúak!

Jön Gyurka véresen, tántorog

Na te szegény ember, téged jól helybenhagytak.
GYURKA Nagyapó...
IVÁN Mi?
GYURKA Én vagyok az, nagyapámuram...
IVÁN Gyurka! – Megjött Gyurka!

Kata, Peti, Pista berohan

Kifelé, mind, Gyurka, te is, pakolni, pakolni!
 GYURKA Hova mennek nagyapámék?
 IVÁN El, hát hova?
 GYURKA El? Minek?
 IVÁN Szökünk, fiam, ahogy te is.
 KATA Hát nem hagytad ott a fogadat, kicsi fiam, kicsi fiam!
 GYURKA Nem szoktam én. Meg hát úgy elvertük a törököt, hogy csuda!
 IVÁN Elvertétek?
 KATA Hát így kellett elhagyni a te édes szüléidet? Szó nélkül, köszönés nélkül, kicsi fiam? Rossz fiú!
 GYURKA Ne nyúljaljon, édesanyám, véres lesz a keze!
 KATA Megsebesült! Megsebesült!
 GYURKA Az a vér, az török vér, a nagyobbik fele!
 PETI Törököt öltél?
 GYURKA De még hányat! Kezemen-lábamon számolnám meg, de nincs is annyi ujjam, pedig le se vágta egyet is!
 PISTA Törökölt a Gyurka, törökölt a Gyurka!
 IVÁN Asszony, fordítsad vissza a szekeret, maradunk.
 KATA Hát semmi bajod, kisfiam?
 GYURKA Semmi, az oldalamat felhasogatták kicsikét, a fejemen pár lyukat ütöttek, de a fő bajom, hogy éhes vagyok.
 KATA Betörték a fejedet? – Betörték a fejét!
 PISTA Betörökölt a Gyurka, betörökölt a Gyurka!
 IVÁN Éhes, nem hallod, asszony?!
 KATA Máris hozom, rétes jó lesz?
 GYURKA Jó lesz.

Kata ki

IVÁN Na hogy volt, fiam, mesélj. Erősen viaskodtatok? Láttad-e azt a Kap Istvánt?
 GYURKA Nem Kap István, hanem Kapistráng. Láttam én. Magas keresztet hordozott, imádkozott üvöltve, mi meg közben aprítottuk a törököt.
 IVÁN Na ez szép dolog. Hát Hunyadi apánkat láttad-e?
 GYURKA Ó aprított igazán! Meg a fia, a László! Meg a Madarász, aki a fakót elvitte!
 IVÁN Mi van a fakóval?
 GYURKA Hát, az odaveszett.
 IVÁN Odaveszett a fakó! (*Sír*)

Kata jön a rétesrel

KATA Mi bajod?
 PETI Odaveszett a fakó! (*Sír*)
 PISTA Fakó? Fakó? Fakó? (*Nevet*)
 IVÁN Hát a fiamat, az Imrét, láttad-é?
 PISTA Nem láttam én apámat, csak mesélték, hogy levágták.

Csend

KATA Verje meg az Isten, akik háborúságokat szítanak!
 GYURKA (*eszik*) Az utolsó török, akit láttam, a táborszélen bukdácsol, gondoltam, gombát szed. De képzeljétek, mit csinált! Fejeket szedett egy zsákba, keresztény fejeket!
 IVÁN Ugyan?! Hogy az isten fojtsa meg!
 GYURKA Nem fogja már, mert itten van a feje, ebben a zsákban.
 IVÁN Ne mondd!
 GYURKA De bizony!
 IVÁN És ez mi a kezében?
 GYURKA Ez volt neki a fejkötője, gondoltam, elhozom. Na, épp amikor levágtam, akkor lett vége az ütközetnek, hirtelen, nem is értettük.
 IVÁN Mutasd, fiam... Ez a konty, ez tele van arannyal!

Gyurka elvágódik

PETI Arany! Arany!
 PISTA Fakó? Fakó?
 KATA Az istenért, fiam!

IVÁN Keményen tartsd magadat, fiam, keményen! Te nyerted meg a csatát, tartsd magad hát keményen! – Vigyük a kúthoz, mossuk ki a sebeit!

Kifelé indulnak. Peti megoldja a zsákot, kigurítja a fejet

PETI Jaj! Nyitva van a szeme! A túlvilágról néz velem! Milyen a túlvilág, török? Gazdag ott a szegény?
 PISTA Török élet, török élet...

4. Bécs. Czillei lakása

Czillei, Ágnes

CZILLEI Ne feledd, hogy szerencséd az én munkám.
 ÁGNES Nem feledem.
 CZILLEI A jutalmadért eljövök.
 ÁGNES Milyen jutalomért?
 CZILLEI Szerelmedért.
 ÁGNES Ami a tiéd volt, és amit eladtál.
 CZILLEI Csak zálogba adom, a tulajdonos én maradok. Imádlak.
 ÁGNES Mégis megszabadulsz tőlem.
 CZILLEI Áldozatot hozok a haza oltárán; te vagy a legtöbb, amit adhatok.
 ÁGNES És én?
 CZILLEI Neked jó lesz: királyt babusgathatsz, kedves fiú, fiatal. Nem úgy, mint én.
 ÁGNES Nekem te fiatal vagy. Semmi szükség, hogy szakálladat szálanként kitépetted – ősz szakállal is fiatal a tested és a lelked, megkedveltelek. Kár, hogy elűzöl.
 CZILLEI Nem jókedvemből.
 ÁGNES Ha nem remélném, hogy a halál nemsokára lecsap rád, királyi szeretőmhöz első kérésem az lenne: varrassa be a szádat, köttesse meg a kezeidet, és állítson a magyar nép közé, amikor az Hunyadi diadalán ujjong!
 CZILLEI Mit beszélsz?!

Király jön

Király öcsém! E hölgyben bizhatsz, jó leány.
 Hűségesebbet nem szült még anya.
 Szebbet még férfi karja nem ölelt.
 Nehéz szívvel bocsátom el magamtól:
 Üdv és gyönyör, mit én most átadok.
 KIRÁLY Köszönjük, bátyánk, gondoskodásodat.

Karon fogja Ágnes, kimennek

CZILLEI Gyűlölöm – a politikát gyűlölöm!
 Miért nem lehet örökké enyém
 E csodalény?! – Rendben van minden?! Kész a lakoma?!
 SZOLGA (*beszalad*) Igen, kegyelmes úr!
 Házadnak kincse mind az asztalon van.
 CZILLEI Elég.

Szolga el

A fickót elcsapom,
 Többet beszél, mint kérdezek.
 A kéj a vént táplálja,
 Az ifjat elpuhítja.
 Gyönyörbe, kéjbe fojtom e fiút,
 Kezére játszom a szerelmi üdvöt,
 S helyette én leszek király, én, Czillei.
 Le a süveggel, büszke magyarok!
 Ha nem tetszik, le a fejjel is.
 Hunyadi győzött? Istenem,
 Győzött már sokszor. De most híre jött:
 Beteg. A lakomán, amit adok,
 Remélem, elmondhatom, amire várok,

Hogy meghalt – s akkor ez: halotti tor.
Halála ad ízt ételnek, itálnak.
A vén oroszán haldokol Zimonyban,
S a tigris lesz az úr, ki éhez
És szomjúhozza még az életet.
Hát akkor lakomázzunk. (El)

5. Nagy terem

Király, Ágnes, Újlaky, Giskra, Czillei, Eyzinger és mások

ÁGNES Boldog vagy-é, királyom?
KIRÁLY Boldog, boldog, boldog! Általad.
S attól, hogy Hunyadi épp e napokban
Vívta ki Nándor alatt a diadalt.
ÁGNES Dicső Hunyadi! Bárha láthatnám is egyszer!
A hőst, akinél nagyobb sosem élt!
KIRÁLY Megláthatod, de halkabban beszélj,
Czillei bátyám nem kedveli őt.
CZILLEI Felséges úr, egy lantos kívánja, ha megengeded, lakomádat művészetével fűszerezni. Kiváló ember, Ágnes ismeri, közletről ismeri; az ő révén tettem szert erre a lányra. Együtt bolyongtak számos helyeken, mielőtt a vakszerencse udvarunkba vezérelte őket.
KIRÁLY Kiváló ember, jöjjön.
CZILLEI Szépen dalol, hallgassátok meg őt.

HENRIK *(előlép, énekel)*
Ha férfi lelketed
Egy hölgyre feltevéd,
S az üdvösségedet
Könnyelműn tépi szét,
Hazug szemében hord mosolyt
És átkozott könnyűt,
S míg az szívedbe vágyat olt,
Ez égő sebet üt,
Gondold meg és igyál:
Örökké a világ sem áll;
Eloszlik, mint a buborék,
S marad, mint volt a pusztaság lég.

Ha, mint tenlekedden,
Függél barátodon,
És nála titkaid:
Becsület és a hon,
S ő síma orgyilkos kezét
Befúrja szívedig,
Míg sorsod árulás
Által megdöntetik,
Gondold stb.

Ha szent gondok között
Fáradtál honodért,
Vagy vészterhes csatán
Ontottál érte vért,
S az elcsábultán megveti
Hű buzgóságodat,
S lesz aljas, gyávák és buták
Kezében áldozat,
Gondold stb.

Ha fájó kebleden
A gondok férge rég,
S elhagytak hitlenül
Szerencse és világ,
S az esdett hír, kéj s örömed
Mind megmérgezve van,
S remélni biztosabbakat
Késő vagy hasztalan,

Gondold stb.

S ha bánat és a bor
Agyadban frigyre lép,
S lassanként földerül
Az életpuszta kép,
Gondolj merészet és nagyot
És tedd rá éltedet:
Nincs veszve semmi sors alatt
Ki el nem csüggedett:
Gondold meg és igyál,
Örökké a világ sem áll,
De amíg áll és amíg él,
Ront vagy javít, de nem henyél.

Ágnes remeg

KIRÁLY Mi lelt, szerelmem? Istenem! Elájult!
Talán az undok dal zavarta meg.
– Hordd el magad, izetlen verselő!
CZILLEI Lódulj! – kint várj meg.

Henrik el

KIRÁLY Édes szerelmem, itt vagyok veled –
Urak, maradjatok, parancsolom.
Költsétek el vígan a lakomat.

Király és Ágnes el

CZILLEI Uraim, vígan! Tartsa meg felséges urunkat számos évekig az isten.
VENDÉGEK Éljen!
CZILLEI A mi derék magyar vendégeink –
VENDÉGEK Éljenek!
ÚJLAKY Bólints azzal a nehéz cseh fejeddel, Giskra,
Ez téged is illet.
GISKRA Nagyön köszönöm.
ÚJLAKY Lelkesebben!
GISKRA Újlaky, megfojtlak, mikor hazamegyünk.
ÚJLAKY Előbb vágom beléd a késemet.
GISKRA Mitugrasz.
ÚJLAKY Markolatig beléd megy a töröm! *(Tört vesz elő)*
GISKRA Meg vagy te veszve. *(Odébb megy)*
CZILLEI Kire ürítsük még a poharainkat?
EYZINGER Éljen Hunyadi János. Mondj beszédet Hunyadi Jánosra!

Czillei levelet kap egy szolgától, átfutja

VENDÉGEK Mondj beszédet Hunyadi Jánosra, Czillei Ulrik!
CZILLEI Uraim! Ha a vakszerencse valakit kiválasztott, hogy áldásaival elborítsa, hogy boldogan éljen mint férj és atya, tisztelten és szeretve mint ember és barát, diadalmasan mind békében, mind háborúban, s ha valaki még azt is elérte, amire mindannyian törekszünk, de mit, fájdalom, oly kevesen érhetünk el: a mennyei üdvöt, nos, emeljük poharunkat Hunyadi Jánosra a mennyben, éljen!

Zavar és zsbongás

VENDÉGEK Mi ez? Hunyadi? Mi van vele?
CZILLEI Hunyadi János meghalt!

Csönd

GISKRA Azt az embert én kétszer megvertem!
ÚJLAKY S ő kétszer a fejedre tette a lábát, de azt gondolta, hogy tők, és otthagytott.
CZILLEI Uraim, hát senki sem iszik velem Hunyadi a másvilágon?
GISKRA Én azt az embert kétszer megvertem!

Czillei koccint Giskrával. Nevetnek

VENDÉGEK Éljen a megboldogult, örökké éljen!

Nevetés. Koccintanak

EYZINGER *(feláll)*

Szégyen, gyalázat! Nincs itt egy magyar,
Ki a magyar hon, sőt az egész keresztény
Világnak hőséért bosszút kiáltson?
Ha nincs, hát akkor én, az idegen,
Egy német a legnagyobb magyar hős nevére
Gyásszal és könnyel teli poharat
Íríték. Hunyadinak lelke él.
Hunyad lelkét üdvözlöm e pohárral. *(Íszik)*

Csönd. Páran felállnak, némán isznak

CZILLEI Királyunk általam jelenti mélységesen mély gyászat
Hunyadi János kormányzó halála felett. Üzeni továbbá általam,
hogy egy hónap múlva országgyűlést tart Futakon. Urak, ott is-
mét látjuk egymást. Addig csak lakomázatok.

Mind el

6. Folyosó

Czillei, Henrik

CZILLEI „Gondolj merészet és nagyot,
És tedd rá éltedet.”

Szép. Kár, hogy nem volt sikered velem.
Csak nem fáj, hogy már királyé a nő?

HENRIK Nem fáj, uram.

CZILLEI A király fejedet vétette volna, lebeszéltem.

HENRIK Ó, uram –

CZILLEI Jól verselsz. Értesz máshoz is?

HENRIK Nem értek semmihez, uram.

CZILLEI Dehogynem értesz. Adj kezet.

Becsülöm az ilyen durva ujjakat.
Fogadni mernék, nem csak lantot ismersz.

HENRIK Főzőkanál és kard.

CZILLEI Te főzni is tudsz?

HENRIK Kotyvasztás, költés rokonok.

CZILLEI Vedd át e levelet.

Brankovics vajda kapja, nejem atyja.
Apóstól nem válunk soha.
Lovad nyergelve. Ha útközben rajta kapnak...

HENRIK Megeeszem.

CZILLEI Itt az útipénzed.

HENRIK Megtisztelsz, uram. – Nem sok ez?

CZILLEI Amit megspórolsz, a tiéd. Vigyázz, rajtad lesz a
szemem. *(El)*

HENRIK Mi volt nekem Ágnes? Ő elrabolta!

És továbbadta – nem fontos neki!
A mindenem volt – nem fontos neki!
Engem, a művészt kémekeként kezel,
S el kell fogadnom ezt a nyomorult pénzt,
Mert gyomrom s lelkem egyaránt korog!
Förtelmes élet! Ilyen nagy tehetség,
Mint én vagyok, már rég nem született,
Rómában egykor páran – nem sokan –
Ágnes értette – undok nő – cseh szajha!
Nincs, aki nálam mélyebben szerethet.
Utáljátok meg egymást, fuljátok meg!

7. Temető

Nép

HÍRNÖK Imádkoztatok a megdicsőült Hunyadi János lelkéért!
Imádkoztatok, hogy a háza ellenségei kibéküljenek a sírja fölött.

Imádkoztatok az országért, hogy a megholtak szelleme szálljon
le reánk őrangyal gyanánt.

A nép letérdel. Hunyadi koporsóját hozzák. Szilágyi Erzsébet, Szilágyi Mihály, Hunyadi László, Hunyadi Mátyás és mások a koporsó után

ERZSÉBET Gyermekeim, árvák vagyunk.

LÁSZLÓ Mindenki árva most. Egész
Magyarhon árva lett.

MÁTYÁS Menjünk tovább.

ERZSÉBET Egy könnycseppet sem látok a szemedben.

MÁTYÁS Mert haragszom.

ERZSÉBET Istennel perlekedsz?

MÁTYÁS Most látom át, hogy milyen a világ:
Az a dicsőség, hogy majd meghalunk.

ERZSÉBET Miért nem mondhatom, hogy nem valót szölsz?

Miért nem fekszem én e gyászpadon?

MIHÁLY Mátyás, te igen rossz vigasztaló vagy.

Sokáig olvashatsz még könyveidben,
Míg hőst találsz, ki hozzá volt hasonló.

– Méltán borultok térdre, emberek.

Íly nagy halálnak nem lesztek tanúi,

Ha újra mind gyermekké váltok is.

Vigyétek a halottat.

A nép feláll. A koporsót továbbviszik

KAPISZTRÁN *(jön)* Megálljatok!

NÉP Kapistráng, a barát!
Térdre, térdre, térdre!

Nép letérdel

KAPISZTRÁN Nagy férfiú, az Ég kegyelme rád!

Térj vissza Istenedhez, aki küldött,

Hogy egy veszendő ország atyja légy.

Én nem sokáig késem e világon,

Úgy megszerette lelkem lelkedet,

Hogy hamarosan Isten zsámolyánál

Találkozunk. Beszentelem e sírt,

Ez egy munkára éltem ily soká.

NÉP Kapistráng! Kapistráng! Kapistráng!

ERZSÉBET Én istenem! Én édes istenem!

MÁTYÁS Gyerünk innét, anyám. Elég.

ERZSÉBET Énnekem jár a gyász!

Én voltam társa! Nem te! Nem ti!

Én voltam társa, és ő elhagyott!

Szerettem őt, és elment hadakozni!

Még fiatal volt, máris elhagyott!

Fiatal voltam, nő, és elhagyott!

Ment hadakozni. Birtokért. Országért.

Másokért. Hős lett. Másoké.

De engem elhagyott.

Fiakat szültem neki, s elhagyott.

Most meghalt. Gyászolják sokan. Holott

Engem hagyott el végleg, a hűtelen!

Maréknyi porral tartozom neki.

*Szilágyi Erzsébet port szór a sírba. A többiek utána. A sírt befedik.
Szilágyi Erzsébet ráborul László vállára*

KAPISZTRÁN Ne sírjatok! Őt Isten vette át,

Gondoskodása jobb, mint a miénk.

Dicsó vezér: tündöklő lelkedet

Látom ragyogni e hantok fölött,

Látom kinyílni e sötét koporsót

S méhében a jövődő képeit:

Hunyadnak háza népe, hallj meg engem,

Hunyadnak háza népe, vész közelg rád,

Fondorlat és gyűlölség!

Vér ömlik majd méltán, méltatlanul,

Míg sírásotok felhatol az égbe,

S Hunyadnak háza és a hon egyé lesz.
Merész kezekkel egy Hunyadi végül
Kiküzdí a bitorlott koronát,
S a fél világ fog róla zengeni...
Bevégezém az élet dolgait,
Végy magadhoz, kegyelmes istenem. (Lerogy)

MIHÁLY Nem lélegzik. Vigyék el.

Kiviszik Kapisztránt

NÉP Kapisztráng meghalt! Meghalt Kapisztráng!

MÁTYÁS Anyám, ne sírj, hiszen király leszek!

ERZSÉBET Bár ne hallottam volna!

LÁSZLÓ Király, te? Mért nem én?

MÁTYÁS Mert több időm van.

És rám nézett, nem rád, mikor jövendőt.

LÁSZLÓ Bolond vagy. Haldokló szeméből

Olvasnád sorsodat? Nőj szépen, és tanulj.

Ne álmadozz. Butuska vagy te még.

MÁTYÁS Haragszol? Pedig ha király leszek,

Attól még bátyám maradsz mindhalálig.

LÁSZLÓ Ha nem itt állnánk apánk sírja mellett,

Megkapnád a magadét, te bolond.

ERZSÉBET Alig húnyta be nemzötök szemét,

S ti már vitáztok, semmiségeken?

Esküdjetek meg itt e sír felett,

Hogy bármi lesz, egymást segítitek,

S viszály nem burjánzik fel szívetekben.

MÁTYÁS Anyám, nyugodj meg, kezemet adom.

LÁSZLÓ Anyám, hogy megnyugtassalak:

Jóslatban nem hiszek. Én hű leszek

Tesvérhez és baráthoz, és hazához.

Hű a királyhoz, míg törvényeinknek

Szentsége ellen nem vét. Véremet

Kész vagyok adni. Esküszöm.

ERZSÉBET Mátyás, te hallgatsz?

MÁTYÁS Én már megesküdtem.

ERZSÉBET Nagy szellem, vedd az esküvésüket!

MIHÁLY *(kardot ránt ki)*

Én esküszöm: meg nem nyugszom, amíg

Hunyad–Szilágyi-vérből származottnak

Fején nem látom a szent koronát.

Villogj, kardom, mutasd meg éledet:

Szükség lesz rád e vérpiros világban.

ERZSÉBET Nem kell, hogy vérünk királyi legyen!

Nem kell hatalom! Éljenek

Méhem szülőttei, mint bárki más,

Ne tördeljem a kezemet, mint eddig,

Híreket várva messzi harcmezőkről,

Aggódva, tehetetlenül! Elég volt!

Az én fiaim ne legyenek hősök,

Elég, hogy hősnék voltam felesége!

MIHÁLY Szégyellem, hogy a húgom gyáva lett.

ERZSÉBET Szégyellem, hogy a bátyám vakmerő.

LÁSZLÓ Anyám, bátyám: elég.

MÁTYÁS Főurak közelítenek,

Utálom őket, menjünk.

LÁSZLÓ Igazad van.

Apánk szelleme sújtsa agyon őket.

Mihály, Erzsébet, László, Mátyás el. Jön Gara, Giskra, Bánfi

BÁNFI Elkéstünk, már mindennek vége van.

GARA Jókora jöttünk, a család elfutott,

Ők minket nem szeretnek.

BÁNFI Mi sem őket.

GISKRA Elégé meghalt? Meghalt teljesen?

GARA Vitéz barátunk, Giskra, mit cselekszel?!

Miért teszed sírjára lábadat?

GISKRA Hogy fel ne keljen többé. Nem szeretném

Utamban látni a vén vakmerőt.

BÁNFI Félsz tőle?

GISKRA Én és félelem! Bár lenné!

Az ellenségem, megtanítanálak,

Mivel jár Giskrát gyávanak nevezni!

GARA Hunyaditól félni még nem gyávaság.

GISKRA Én, tőle félni? Kelj fel, Hunyadi,

A sírodat lábammal gázolom!

Kelj fel, s bosszúd meg, hogy megvertelek!

GARA Légy tisztelettel a halott iránt!

GISKRA Forduljon meg sírjában! Gyűlölöm,

S nem nyugszom addig, amíg két fiát is

Koporsójába fektetem!

GARA Nádor vagyok, ki a törvénszegőt

Büntetni tartozom. A bánatos családot

Ne sértegesd! Ha megteszed,

Egész ország kel fel majd ellened.

GISKRA Mít félek én az országtól!

GARA De tőlünk félhetsz.

Mindeddig mi intéztük el,

Hogy váraidban megmaradhass.

Légy hálás, légy továbbra is barátunk.

A Hunyadi-családot illetően:

Még nincs okunk fölkelni ellenük.

BÁNFI Még nincs, de lesz. A haldokló barát,

Hallottuk, megjósolta, hogy

Az egyik Hunyadi király lesz.

GARA Badar beszéd. Míg Czillei velünk van,

Miénk az ország, mi kormányozunk.

(Giskrához) Te továbbra is ülhetsz váraidban,

A Felvidéken te maradsz az úr.

GISKRA Most értem meg csak, mit szándékozol.

Bocsáss meg, nádor, heves volt a vérem.

BÁNFI De hogyha baj lesz az oláh fiúkkal?

GARA Ha nagyravágás tüzeli fel őket,

Ha vakmerőek lesznek s vétkesek,

Akkor majd mi, a szövetségesek,

Leccapunk rájuk.

BÁNFI Kezet rá. Ez a sír legyen tanúnk.

Mind a hárman kezet fognak

GARA A hasznát mi vesszük hát e halálnak,

Mely országunkat nagy, de veszedelmes

Dicsőségtől mentette meg.

Mindhárman elmennek. Egy török jön

TÖRÖK Ezek igazi, ősi magyarok,

Mert egymást gyűlölik, s a legnagyobb

Magyarnak sírját lábukkal tapodják.

Nem hittük eddig, hogy meghalt a hős,

Úgy véltük: csel. De most már bizonyos.

Ha élne, honfiak vernék agyon.

Mi nemsokára oly hadat hozunk,

Hogy híreteknek hamva sem marad,

Büszke, rátarti, dolyfős magyarok.

8. Temesvár, Hunyadi háza

Jön Bodó, Erzsébet

BODÓ Azért jöttem, kegyelmes asszonyom,

Mert indulok Futakra, s fiaidnak

Parancsodat szívesen elviszem.

ERZSÉBET Szeretem őket, ezt üzenhetem,

Mást nem, mert önféjük mind a ketten.

Mátyás gyerek még, s László oly naiv!

Inkább azt kérem: rájuk te vigyázz.

Vigyázz Mátyásra, mert ő oly makacs,

És elbizottá tették könyvei,

Azt hiszi, tudja, amit olvasott,

S mit mások tettek, ő is teheti.

László bölcsebb, de rendkívül heves,
 Ha felbosszantják, s attól tartok, páran
 Szándékosan fogják bosszantani...
 A bátyám felől sem vagyok nyugodt:
 Mihály a fiaimat hergeli,
 Ó nem lett nagy, hát nagyvá teszi – őket.
 Mi szükség erre, édes istenem?
 Dögvéstnél rosszabb ez a logika...
 Mit tudsz, mit művel felséges királyunk?
 BODÓ Játsszik, mulat, s országa gondjait
 Egy kedvesének karjain felejtí.
 ERZSÉBET Szegény király. Nem volt apja, sem anyja,
 Haszonlesők nevelték fel puhánynak.
 Tudom, ha látna, megkedvelne engem,
 Az volna jó: én anyjaként szeretném,
 Két szép fiam testvéreként, s a cselvetők
 Áskálódása veszendőbe menne.
 BODÓ Él boldogul, nemes hölgy. Fiaidra,
 Ígérem, gondot viselek. (El)
 ERZSÉBET Elhagytak engem élők és a holt. Ó, istenem,
 Ha nem lennél, azt hinném, egyedül
 Maradtam e vad, kietlen világban. (El)

9. Futak. A király szállása

Király, Ágnes

ÁGNES Szép országod van, és a néped is szép,
 Királyom. Boldog lennék a helyedben.
 KIRÁLY Te ezt az országot nem ismered.
 Aranytermő, és mégis oly szegény,
 Mert harcban őrlődik fél ereje.
 Délen pogány dül, északon cseh rabló
 Szaggatja, Róma ellen pártosan,
 De hozzányúlnom nem szabad, mert hívem éppen.
 A népről mondják, harcos és merész,
 De szíve csak haragtól tud buzogni.
 Tekintsd a megdicsőült Hunyadit:
 A vállain tartotta a hazát,
 Többet csatázva, mint mulatva otthon,
 És alig élt meg békés, szép napot.
 Imádni méltó ember volt,
 És nem szerették.
 Gyűlölték. Nagy volt. Bátyám, Czillei,
 Üldözte, ahol bírta, én pedig...
 Hagyjuk. Fejemnek fáj a korona.
 Jobb lenne, ha pásztorként éldegélnék
 Egy messzi völgyben, távol a veszélytől.
 ÁGNES Királyiatlan eszme. Nem szeretnék
 Egy pásztor mellett fáza kóborolni.
 Mért vagy király? Hogy szenvedj? Nem, királyom:
 Ha van gyűlölség pártjaid között,
 Emelkedj felül azokon,
 Te egész nemzetnek lettél király,
 S nem pártoké!
 Hunyadi nagy volt, hős volt, ellened
 Ó nem tett semmit – védte a hatalmad,
 S most mégis hagyod, hogy a pártja ellen
 Nevedben szervezkedjenek a rosszak!
 Válassz, és intézd el a rosszakat!
 KIRÁLY A rosszakat! Ki mondja meg, kik ők?
 Hol a király, ki el nem irtana
 Minden gonoszt, ha tudná, melyik az?
 De ehhez isten bölcsessége kell.
 Gyakran kiirtunk jókat rossz gyanánt,
 S pártoljuk azt, ki ártalmunkra van.
 A király hosszan tűr és vár,
 Mert szavaiban élet vagy halál van.
 Rossz embert nem is ismerék,
 Csupán hibásat – és ki nem hibás?
 Hogy emberismerő légy, édesem,

Csalódni kell, keservesen,
 Csalódni újra meg újra.
 ÁGNES Csalódtam én már, meg is mondhatom,
 Kit kell kerülnöd: Czilleit.
 KIRÁLY Ne, kérlek!
 ÁGNES Ó téged rabként tart, a bábja vagy.
 KIRÁLY Ó az, ki rám kicsiny koromtól fogva
 Gondot visel.
 ÁGNES És el is árul.
 KIRÁLY Ágnes, Ágnes! Te hálátlan teremtés!
 Nem Czillei kérlelt fél éven át,
 Hogy megnyerje a szívedet – nekem?
 ÁGNES Magának és neked,
 Mert ringyónak tart, mint a többi nőt,
 Holott én ringyó nem vagyok!
 KIRÁLY Ugyan! Hisz vén már!
 ÁGNES Gyomrának telhetetlen vágyait
 Csak nemi gerjedelme éri fel.
 KIRÁLY Való igaz, hogy bort és nőt szeret –
 Próbára tett csak téged...
 ÁGNES Azt ne hidd.
 KIRÁLY Szépséges kedvesem! – De így a jó,
 Elmondtad, amit gyanítottam úgylis –
 Öszinteséged meghat... Köszönöm...
 Hát hol van ember, akiben bízhatom?
 Ágnes, ne hagyd el, úgy kellesz nekem!...
 ÁGNES Nem hagylak el, mert megszerettelek,
 Te gyámoltalan kisfiú – azért szeretlek,
 Mert rajtam kívül nincs bizalmasod.
 Anyád leszek, mert nőd nem lehetek,
 Nővéred is leszek, és jó barátod...
 KIRÁLY Légy mindenem! De főként szeretóm,
 Te gyönyörű!... Áldott legyen, aki
 Megszerzett nekem téged...
 ÁGNES Átkozott legyen...
 KIRÁLY Ki az? – Hallgass, ez ő!
 CZILLEI (jön) Üdvöz légy, egy test, egy lélek, király és szeretője!
 Szép pár. Jó látni titeket.
 Király öcsém, jól folynak dolgaid.
 Számos barátunk jött meg: Gara nádor,
 A bátor Giskra, Bánfi és Turóczy,
 S az ellenpárt is itt van...
 KIRÁLY Unom a pártokat.
 A nemzeté vagyok, s nem pártkirály!
 CZILLEI (Ágnesre néz, majd vissza a Királyra)
 Sok nemzetnek vagy pártatlan királya,
 Székvárosod Bécs, Prága és Buda,
 És mindenütt szeretnek. Most azonban
 A magyarok viszálykodása többi
 Néped fölötti hatalmadnak árt.
 Barátaink az illő hódolattal
 Azért jöttek, hogy véled egyetértve
 Az előzetes tanácskozás során
 A gyűlés napirendjét pontosítsák.
 Az ország elé oly tárgy ne kerüljön,
 Mely új viszályt kelt. Erről van ma szó.
 Elég maroknyi torzsalkodni kész
 Magyar, és elvesz Bécs és Prága is.
 Méltóztatol követni?
 KIRÁLY Jó, megyek.
 CZILLEI Szép Ágnes, ön ma Bécsbe utazik.
 ÁGNES Igen? S miért?
 KIRÁLY Ó nem megy sehová!
 CZILLEI Nem volna jó, ha sejtenék, hogy a
 Király is ember.
 KIRÁLY Én nem engedem!
 ÁGNES Fogadd halám...
 KIRÁLY Hát nem te vettél rá,
 Hogy élvezzem ifjúságomat?
 CZILLEI Csekély szünet
 Nem rontja, fűszerezi élvezet.
 KIRÁLY El nem bocsátom őt.

ÁGNES El nem hagyom!
 CZILLEI *(félrevonja a Királyt)*
 Egy újabb, szebb viszony vár. Sohasem
 Szereztem csúfabb nőt, mint az előző.
 Nem így volt?
 KIRÁLY Szebb volt mindegyik, valóban...
 CZILLEI Az ő szerelme nem szilárd. Próbára tettem,
 S hajlott szavamra, hajlott volna, ha...
 Egy vén szatír szavára! Förtellem!
 KIRÁLY Időm rövid, most nem határozok.
 CZILLEI Sokat vesztesz. De ahogy akarod.
 KIRÁLY Meglátom. – Ágnes, szépséges szerelmem,
 Bécsben majd ismét együtt lehetünk. –
 Világosíts fel, kérlek, mi a helyzet,
 S aztán menjünk a híveinkhez.

Czillei és Király el

ÁGNES „Bécsben majd ismét együtt lehetünk!”
 Hol vagyok? Hogy kerültem én ide?
 Milyen falu ez? Melyik ez az ország?
 Miért hagytam el Henriket, ki oly szépen dalolt?
 Miféle sorsra vágytam? Uramisten!
 Hogy lettem én egy király szeretője?
 Volt apám, volt anyám, akik szerettek,
 Mit hagytam ott egy csábos dallamért? *(El)*

10. Futak. Gara szállása

Gara, László

GARA Isten akarta, hogy túlélj a vést,
 Nagy hősnak diadalra termett hős fia,
 Ki eljegyezted lányomat.
 Ő itt van Futakon velem.
 Nem láttad három éve...
 Csodáld meg most, hogy mit tesz az idő.
 A gyermek kedves volt. Mint hajadont
 Talán szépnek találod. Mielőtt
 Az országgyűlés kezdetét veszi,
 Hajlandó vagy tán megtekinteni.
 LÁSZLÓ Van még pár percünk...
 GARA Rögtön küldöm őt. *(El)*
 LÁSZLÓ „Megtekinteni!” Akár egy vágómarhát.
 Nem jó időben zajlik ez velem.

Mária jön

Te jó ég!...

Csőnd

Szép Máriám!
 MÁRIA Uram?
 LÁSZLÓ Ó, de gyönyörű!...
 Bocsáss meg, merőn néztem arcodat...
 Pár éve egy kislány állott előttem,
 Mondták, jegyezzem el ezért-azért,
 Éretlen voltam, és a jegyesem lett...
 Te vagy a jegyesem?!

MÁRIA Ó, Hunyadi!

Csőnd

LÁSZLÓ Nekem gyűlésbe kell mennem azonnal.
 Nem vártam ezt... Ez engem megzavar most.
 MÁRIA Szabad szeretnél lenni eszerint,
 S lerázni ezt az egykori kötést?
 LÁSZLÓ Nem, nem!... Varázslatos a látvány,
 Mit élém tárt apád most akarattal...
 Szégyellem, hogy kétkedem benne is,
 Őbenne, kinek ilyen lánya van...

MÁRIA Én nem akarok apám lánya lenni,
 És nem leszek olyanok felesége,
 Kiben kétség él, hogy én: én vagyok.
 Nem sejttem, milyen indokok alapján
 Kötött apám egy szerződést apáddal
 – Halálát mélyen fájjalom –,
 Amelynek mi voltunk a tárgyai.
 Szabad vagy. Nem köt semmi. Én a legkevesébe.

LÁSZLÓ Lehet, hogy elátkozom még e percet.

Dolgom van, szép hölgy...

MÁRIA Állj meg, Hunyadi!
 Te nem szoktál megfutni. Legalábbis
 Ezt mondták rólad. Hazudtak netán?

LÁSZLÓ Nem. Nem hazudtak.

MÁRIA Megfutsz mégis egy nő elől? Aki a mátkád?
 Jó. Menekülj. De tudd meg:
 Gyerekként érted imádkoztam én,
 Hogy élve térj meg hozzám a csatákból.
 Nem emlékeztem arcodra. Hadd nézzem most,
 Hogy megjegyezzem. – Megnéztelek.
 Mehetsz.

LÁSZLÓ Azt mondd, imádkoztál értem?

Lehet, hogy ettől élek még ma is?

MÁRIA Beszélgettem veled sokszor, soká.
 Csak úgy magamban, képzelegve téged.
 Hallottam, miként suttogod nekem
 A legédesebb szavakat. Hangodat megjegyeztem,
 Az a te hangod most is. És feleltem,
 Már nem tudom, mit. Gyermekségeket.
 És láttam sebeket a testeden,
 És ápoltalak. Ép lettél megint.

– Ép vagy. Jól ápoltalak eszerint. –

Börtönben láttalak, és jártam ott,
 Nem rettegtem a vad pogány haragját,
 És kimentettelek, váltságul vittem érted
 Minden ékszerem...

Istennek hála, hogy csak képzelegtem,
 És megvan minden ékszerem...

LÁSZLÓ Csatában nőkre nem gondol az ember,
 De mégis jó, hogy nem láttalak eddig,
 Minden erőmet elveszed te most.

MÁRIA Ellenkezőleg: erőt adni jöttem.

Tudd meg: van társad, és melletted áll,

És bárki ellen szövetségesed,

Akarjon velem bármit az apám,

Akarjon velem bármit a király.

LÁSZLÓ Édesapám, hogy ezt te meg nem érted!
 Mennem kell. Várj meg, nagyon kérlek!
 Látni akarlak, miután

Az országgyűlés véget ér. *(El)*

GARA *(jön)* Mi volt? Megfőzted? Hogy áll a dolog?

MÁRIA Eltársalogtunk. Rég nem láttuk egymást.

GARA Mit mondtott? Elvesz? Akar? Nem akar?

MÁRIA Erről nem volt szó. Csak politizáltunk.

GARA Hogy mit?

MÁRIA Török veszélyről szónokolt,

Hogy elveszhet az ország... Nem is értem,

Egy ifjú nőt lát, mégis elvakultan

Csak összefogást, harcot emleget,

Hogy nemzetté kell fornia a népnek,

Hogy minden úrnak szent kötelme van...

De nem is tudom pontosan idézni,

Mi mindent mondott, rám nem is tekintve.

Ehhez kell férjhez mennem? Mondd, miért?

GARA Nem biztos az még, édes kicsi lányom.

Nyugodj meg.

MÁRIA Meg se nézte arcomat!

A természetem nem vette szemügyre!

GARA Nyugodj meg! Nem biztos még semmi sem!

A Hunyadiak túl hatalmasok most,

És én, a nádor, kénytelen vagyok

Játszani erre-arra az érdekedben,

Én kicsi lányom, én kis aranyom,

Hogy két hatalmas malomkő között
 Ne örödjék fel végleg a családunk.
 Lehet, hogy férjed lesz. Akkor szeresd meg.
 Lehet, hogy ellenséged. Úgy feledd el.
 Sok minden függ a... nem tudom, mitől.
 Ne nézz így rám! – Mért nincs nekem fiam!
 Gyalázat, hogy lányt szült a feleségem!

MÁRIA Ha fiad volna, kit vehetne el?
 Hunyadi Jánosnak nincsen leánya.

GARA Mit mondasz? – Igaz, lánya nincs neki.
 Két fia van, és egy is sok nekünk.
 Szűk mezsgyén járunk. Mást nem tehetünk.

MÁRIA Kérlek, apám, légy igen óvatos.
 Jegyességem harminchat hónapos.
 Felbonthatod, ha László úgy akarja,
 De jól vigyázz, mert túl erős a karja,
 Apjának híre által. A király
 Megrokkban, ha e hír útjába áll.

GARA Mit mondasz? Már te is politizálsz!?

MÁRIA Lászlót idéztem. Mindez mit jelent, mondd?

GARA Jól van, majd elmondom neked, de nem most.

Mindketten el

II. Csarnok

Mátyás, László, Madarász, Bodó az egyik oldalon. Másik oldalon Giskra és Czillei

CZILLEI Hány embered van odakint?
 GISKRA Ötszáz, de tízszer annyit ér.
 CZILLEI Szükség lehet rájuk. Az ellenpártot
 Villámcsapás legyinti meg,
 S nem tudni, hogyan válaszolnak.

GISKRA Villámcsapás?
 CZILLEI Gonosz a tervem ellenük.
 GISKRA A két porontyot tegyük semmivé.
 CZILLEI Erről van szó, de okosan tegyük.
 Titkos tanácskozás lesz a királynál
 Az országgyűlés kezdete előtt,
 Téged is hív, benned megbízik ő,
 Nem is tudom, miért.

GISKRA Ő bízik bennem?
 CZILLEI Úgy látom, nincsen nekik erejük,
 A gyűlésben hát mi leszünk urak.

Jön Újlaky

Jó vajda, szinte elkéstem. De jó,
 Hogy itt vagy! Üdvözöllek, főkapitány!

ÚJLAKY Főkapitány? Nem illet meg e cím.

CZILLEI Márpedig meg fog illetni hamar.
 Kezet rá. S te is adj kezet,
 Vitézlő Giskra.
 A legvitézesebb férfiak kezét
 Szorítom. Így megyek most a királyhoz. *(El)*

ÚJLAKY Nagy ember lett e hitvány Czillei.

GISKRA A legjobb ember, akit ismerek.
 Legyél barátja, azt ajánlom.

ÚJLAKY Neked barátod?
 GISKRA Az.

ÚJLAKY Na csak vigyázz,
 Legázol, ha útjába állsz.

GISKRA Hunyadi egyszer vert meg, én őt kétszer.
 Harmadszor nem lehet már, mert halott.

ÚJLAKY Kevélyen sétál az oláh fiú,
 Felénk se néz.

LÁSZLÓ Nézd Újlakyt! Ez lepaktált velük.
 Magát imádó embertől soha
 Ne várjatok jót.

BODÓ Nagy vezéri ész,
 Kár érte.

LÁSZLÓ Kár. De ő akarja így.
 Ha köztük áll, úgy köztük is marad.
 Jegyezd fel mint a házunk ellenségét.

BODÓ Még megnyerhetnének...

LÁSZLÓ Jöjjön ide ő.
 De nem jön. Én meg oda nem megyek.

MÁTYÁS *(Giskrához lép)* Megnézhetem a kardod, Giskra bátyám?

Nagy csönd, mindenki megáll

GISKRA Kiváncsi kis kölök. – Tessék, szabad.

MÁTYÁS Hatalmas kard. Roppant erős lehetsz,
 Ha elbírod. Karod erős,
 De milyen erős lehet a nyakad? *(Próbálgatja)*
 Nehéz kard. Köszönöm. *(Visszaadja, visszamegy az övéihez)*

GISKRA Kis kígyó!

ÚJLAKY Ne bánts, nagy ember lehet még.
 Nézd meg, sasorra van.

GISKRA De hozzánóni nem képes a teste.

ÚJLAKY Mondják, neki jósolta meg
 A koronát Kapisztrán.

GISKRA És belehalt e jóslatába nyomban.
 Odamegyek, levágom, mint a torzsát.

ÚJLAKY Nyájas volt hozzád végül is.

GISKRA Kis pondró! Sose lesz király!

BODÓ Ki mondja itt, hogy pondró a király?!

ÚJLAKY Nem mondja senki.

BODÓ Hallottuk! – *(Giskrához)* Te mondtad!

GISKRA Ki az, ki számadásra vonni mer?

BODÓ Csak én. Vond vissza, máskülönben
 Az ország előtt aljas pártütőnek
 Nyilvánítalak!

GISKRA *(kardjához kap)* Megbánod te ezt!

ÚJLAKY Béküljetek! Mi Mátyásról beszélünk!

BODÓ Mátyás pondró?! Ez még több vért kíván!

ÚJLAKY Ugyan, fiúk! Nem mond itt senki semmit,
 És aki bármit hall, az félrehallja.
 Majd akkor nyissátok ki fületek,
 Ha jön a király, és ő úgy akarja.

BÁNFI *(jön)* Tanácsba, urak, kéret a király!

Újlaky, Giskra, Bánfi el

BODÓ Áldott, termékeny föld a mi hazánk,
 Hogy benne ennyi gizgaz megterem.

LÁSZLÓ Posvány, mocsár, amely sárkányt tenyészt,
 Mint Giskrát, aki gyűlölte apámat.

Jön Szilágyi Mihály

Na végre! Félttem, lekésed a gyűlést!

MIHÁLY László, ne vegyünk részt a tárgyaláson!
 Most hallom: titkos királyi tanácsban
 Minden tisztséget felosztottak újra,
 Amit az országgyűlés szentesít majd.
 Tanácskozásra semmi sem marad.
 Én nem maradok: félek én magamtól,
 Mert tudom, meg nem békülök velük.

LÁSZLÓ Bátyám, szívesen elmennék veled,
 Hozzájuk képest angyal a török.

MIHÁLY Útközben idegen hadat találtam,
 Vagy ötezer főt, és egy másikat,
 Giskrának hadait. Nagy már a baj.

LÁSZLÓ Mint legidősebb Hunyadi,
 A házunkat itt képviselni tartozom.
 Nem futhatok meg. Csapda ez, tudom,
 De ne mondják, hogy gyáván megfutamítottam!

MIHÁLY Maradj, jó, de én Mátyást elviszem.
 Apád akarta, hogy ti soha ketten
 Együtt ne legyetek, ahol veszély van.
 De hallgasd meg, hogy mit tanácsolok.
 Támadd meg nyíltan, rendületlenül,
 Amit a törvény ellen javasolnak,

De nem haraggal – nincs haragra szükség,
Hol jog van. Meghalhatsz talán,
De szégyent nem vállal soha.
Ha titkon törnek ellened, vigyázz,
Tettesd magad gyávának és butának,
Légy nyájas – kérve kérlek erre,
Ki nyájas lenni képtelen vagyok.

LÁSZLÓ Mátyás öcsém, hallottad. Menjetek.
Vigyázzatok e vészterhes időkben.

Mihály és Mátyás el

BODÓ Megmondtam én, valamit kieszeltek.
Hadd menjek ki, körülnézek titokban,
Mi célra vannak itt a hadaik.

LÁSZLÓ Csak fenyegetnek. Nem merik bevetni
A hadaikat. Gyávák ők nagyon.
Maradj a szavazáshoz.
Valami ármány készül. Így szokás.
Vonuljunk be a gyűlés színhelyére.

Mind el

12. Folyosó

Czillei, Gara

CZILLEI Nagy dolgok lettek hát tisztázva végre,
Nádor maradtál.

GARA Bátyám, köszönöm.

CZILLEI Az országgyűlés termében a lányod
Jelen lesz?

GARA Igen, fent a karzaton.

CZILLEI Hogy áll az ügye Hunyadi fiával?

GARA Találkoztak, beszéltek, semmi több.

CZILLEI És? Esküvőről volt szó?

GARA Ó, dehogy,
Korai még... Ők még csak jegyesek!

CZILLEI Tudod, hogy lányod boldogságát
Rokonaként szívemen viselem.

GARA Tudom, és köszönöm.

CZILLEI Nyugodt lehetsz, mert öreg napjaidra
Lányodnak boldogsága fényt derít.

GARA Ezen mit értsek?

CZILLEI Azt, hogy megöregszel,
Akárcsak én. De nekem nincsen lányom,
Ki gondoskodna rólam. Irigyllek.
Menjünk, az ország immár összegyűlt.

Mindketten el

13. Gyűlésterem

Király, Gara, Czillei, Újlaky, Giskra, Bodó, Madarász, urak

KIRÁLY Közétek jöttem, drága híveim,
Vigasztaló szót szólni a hazát
Sújtó bánatban. Legdicsőbb fiát
Veszítette el nemrég nemzetünk,
Álljunk fel néma gyászban.

Mindenki feláll, csönd

Híveim! Én, királya e hazának,
Testvéri kérelemmel esdem én:
Tegyétek félre a gyűlölködést,
A köz hasznáért minden kis vitát
Szüntessetek be, mert hisz jól tudom,
Minden pártos szív egyformán dobog
Hazáért és királyért, és keressük

Torzsalkodás helyett, mi egyesít.
Legelső gondunk rendbe hozni
Viszálydúlt országunknak dolgait.
Kormányzó lesz ezentúl Czillei
Ulrik gróf, aki mindig gyámolunk volt,
És minden magyart kedvel, sőt imád.

Csőnd

Kedves hívünket, a hős Újlakyt,
Erdélyi vajdát, ország hadnagyává
Nevezzük ki.

Zúgás

A többi hivatal
Jó kezekben volt, s azokban is marad.

Zúgás

ÚJLAKY Uram királyom! Vedd hálám e tisztért,
S legelső kérésem mint kapitánynak
Hozzád, királyom, az, hogy érdekedben
Minden végvár azonnal átadassék
Nekem, aki nevedben járok el.

BODÓ Mit akar ez az ember?!
Átadni Nándort, őneki?!

GISKRA Miket beszél az országkapitány?!
Nem erről volt szó! – Sosem adom át
A váraimat! Soha, senkinek!

ÚJLAKY Kérem tehát felségedet,
Határozd meg az időt és a módot,
A várak hogyan adassanak át.

BODÓ Nándor a Hunyadiaké!
Véren szerezték, megvédték dicsón,
S véle az országot is a pogánytól.
Felkél a sírból a hős Hunyadi,
Ha ez a végvár rossz kezekbe jut,
És bosszút áll!

TÖBBEN Bosszú, bosszú, bosszú!

GISKRA Mielőtt váraimat átadom,
Felgyújtom őket, porig rombolom!

ÚJLAKY Én megbocsátom fájdalmatokat,
De kérelmemet vissza nem vonom.
A köznek haszna mindennek felett van.

KIRÁLY Kérem, folytassátok e vitát
Távollétemben, s majd a szavazáskor
A döntést szentesítem. *(Kivonul, zavar)*

CZILLEI Távollétében én elnökölök
Mint kormányzótok. Azt javasolom,
Fontoljuk meg az országkapitány
Javaslatát, mely váratlanul ért
Minket, a király tanácsnokait.

BODÓ Lehet, hogy jót akar a kapitány?

MADARÁSZ Az nem lehet, mert sose volt velünk.

BODÓ De ellenük se még.

MADARÁSZ Ellenség mind, ki nincs az oldalunkon.

BODÓ Akkor mi nagyon kevesen vagyunk.
(Körülnéz) László úr hol van?

MADARÁSZ Nem tudom.

Együtt jöttünk be ide, a terembe.

BODÓ Lefogták?!

MADARÁSZ Nem, azt nem merik.

GARA Törvényhozók, nemes magyar urak,
Én részrehajlás nélkül szólhatok,
Nádorként nincsen külön érdekem,
Csupán hazámé.
Az ország hadnagyának jogait
Nem támadom meg: adjuk meg hatalmát,
Mit királyunk az előbb szentesített,
Hogy amit a közérdek megkíván,
Intézzon mindent aszerint. A várakat

A közre bízni szép eszmény, azonban
A délvidéki várakat kivenném,
Azoknál hagyva, kik védeni bírták,
Mert jobb kezekre nem bízhatjuk őket.
Nándorfehérvár kivétel: a védők
Kivételes erővel védekeztek,
S királyunk rég kívánta látni már
Mint nemzetközi hírünk hős helyét.
Királyunk odalátogat,
S mi mind követni fogjuk őt,
S ott lesz az alkalom, hogy a király
Fiában tisztelje meg az apát.

LÁSZLÓ *(bejön)* Ez jó javaslat, el is fogadom.

BODÓ Hol voltál eddig?!

LÁSZLÓ Odakint csevegtem
A házat körülvevő morc hadakkal,
S megnyertem őket...

GARA Mármost ami a harcost illeti,
Ki vaskezében békét s háborút tart,
Kit vadként üldöztek soká, mert
Gyújtogatott, rabolt és öldökölt,
Am most az ország nagyjai között van,
Szolgálva rablók ellen a hazát –

LÁSZLÓ Hagyjuk meg Giskra várait, urak.
Miénk Nándor, övé a Felvidék.

Zúgás

GISKRA *(meglepve)*

Ha váraim és minden birtokom
Enyém marad, szolgálom a hazát,
S a közteherhez hozzájárulok.

ÚJLAKY Minek tinektek országhoz vezető,
Ha minden úgy marad, ahogyan eddig?!

Nem volt jól eddig, nem lesz ezután sem!
Hát jó szerencsét nektek, uraim,
Erdélybe megyek. Isten áldjon! *(El)*

CZILLEI Sajnáljuk. – Urak, érdeme szerint
Látoljuk meg hős Hunyadi fiának
Önzetlen, szép javaslatát.
A kormányzói súlyos hivatalát
Méltón viselni vágyom, s hű leszek
A trónhoz és hazához.
A gyűlölködés érjen véget immár,
Mint király urunk királyi fájdalommal
Kérte, és az ország érdekében
Első leszek, ki hajlik a szavára.
Nemrég hatalmas, nagy sír nyílt előttünk,
Melyben hazánknak legjobb hőse fekszik.
Ti röögöt, könnyet dobtatok beléje,
Én gyűlöletemet dobom bele:
Legyen ott eltemetve mindörökre.
Hunyadiak, akikhez fordulok,
Kérelmemet vegyétek szívesen:
Legyünk barátok, sőt, hogy oldhatatlan
Viszony csatoljon össze, szép viszony,
Hunyadi fiak: örökbe fogadlak,
Legyetek fiaim, s atyátok én,
Ki nem oly dicső, mint hős apátok egykor,
De érzelmében, szándékában szilárd.
E frigyét mint a béke zálogát
Kívánom hát megkötni, mielőtt
Országos tisztemet megkezdeném.
A hon nevében nyújtom jobbjomat.

Nagy üdvrivalgás, taps

LÁSZLÓ Nincs hát szemérem, ész már a világon?
A farkas ordít, és a nép örül!

BODÓ El ne fogadd!

MADARÁSZ El kell fogadni, sajnós.

LÁSZLÓ Mit szól anyám, bátyám, a híveink?!

Mit szól öcsém?! Mit szól apám a sírban?!

BODÓ Ezt elfogadni szégyen!

MADARÁSZ El nem fogadni pártütés.

BODÓ Ezt elfogadni rabság!

MADARÁSZ El nem fogadni polgárháború.

LÁSZLÓ Horogra csaltak! – Felséges királyom,
Ki nem vagy itt jelen most, halld szavam:
A hon nevében, egységünk nevében,
A fenyegető külső vész okán
Ily frigyét megtagadnom nem lehet.

Nagy helyeslés, zúgás

CZILLEI Lett két fiam, már boldog lehetek!

Taps

LÁSZLÓ Volt egy apám, kit gyászolok,
Lett egy apám, kit szolgálni fogok.

Éljenzés, taps. Czillei és László távolságot tartva összeölelkezik

GARA Csodálatos! Micsoda kép! Nagy Isten,
Örködj tovább szerencsés és hatalmas
Magyar országunk felett!
– Menjünk, jelentsük ezt a hírt
A felséges királynak, hadd örüljön.

Mind el

14. Kisebb terem

Czillei, Gara

GARA A terv fényesen sikerült,
A Hunyadiak kezét megköttöttük.
De mit akart az országhoz vezető?
Újlaky lepaktált velük?

CZILLEI Nem értem én sem. Mindegy. Újlaky
Nem fontos ember. Nincs mögötte senki.
Hunyadi László fontosabb... Milyen naív!
(Nevet) A seregünknek tisztjeit
A maga oldalára állította, ezt hiszi!
Holott előre megmondtam nekik,
Hogy László kimegy tárgyalni velük,
És kértem őket, hogy ajánlatát
Színelég vegyék jól fontolóra...

GARA Nándor várába tényleg elmegyünk?
Királyunk is megy? Jó ötlet ez így?
Eszükbe juthat becsukni a várba
A felséget, sőt valamennyiünket!

CZILLEI Megírtam Brankovicsnak, adjon sereget
Nekünk Nándor alá.
Várom a válaszát, már esedékes.
Nem hinném, hogy kérésem megtagadja.
S akkor Nándor: miénk!

GARA Vagy úgy! A terv hát készen volt előre?

CZILLEI Az én agyam folyton jár, mindig örül,
Én ötletekben nem szűkölködöm.

GARA És mit teszel, mondd, Szilágyi Mihállyal,
Ki őrzöng majd bizonyon, híret véve
A gyűlésben történt kiegyezésnek?

CZILLEI *(nevet)* Ha őrzöng, úgy öcsémül fogadom.

GARA *(nevet)* A hűgát pedig elveszed.

CZILLEI Mondják, szép nő. Még nem láttam soha.
Özvegynek udvarolni nem kívánok,
Savanyú vacsorát lehet mostanában.

GARA Pedig nevében volt az ereje,
Mint Sámsonnak hajában. Ha elveszed,
Akár még dicső vezér is lehetsz.

CZILLEI Ízetlen tréfa ez.

GARA Bocsáss meg.

Csönd. Jön a Király

CZILLEI Királyom, tervünk sikerült,
Hunyadi János fiai
Az én fiaim, így Nándorba mennünk
Már nem veszélyes...

KIRÁLY Pompás.
De mondd, melyik volt az a nő?
Több hölgy is ült a karzaton, melyik volt?

CZILLEI Ott volt közöttük, elmondom ma még...

KIRÁLY Most mondd! Melyik? A barna hölgy?

CZILLEI Nem ő.

KIRÁLY A karcsú, ifjú lány?
Láttam szemét, ó, micsoda szemek!
Bár oly hamar kihúny, mint röpke alkony,
Mely menekül az éj elől...

CZILLEI Az én királyom költővé leszen.

KIRÁLY De mintha láttam volna már...
Nem Máriának hívják?

CZILLEI Felséges úr...

GARA Kiról beszél felséged? Mária
Az én lányom, ott ült a karzaton,
Karcsú és fiatal –

KIRÁLY No lám!

CZILLEI Hunyadi László jegyese e szép nő.

GARA Igaz, felség...

KIRÁLY A boldog Hunyadi...
Ő volna az?!

GARA Hogy érti ezt, királyom?

KIRÁLY Hová megy most, Budára, vissza?

CZILLEI Nem; ő is eljön Nándorba, a várba,
Apjával együtt.

GARA Miért fontos ez?

KIRÁLY Mert engem feltétlenül boldogít,
Ha hűeim családi életét
A kötelesség nem zilálja szét.
Igérd meg, nádor, hogy leányodat
Magaddal viszed Nándorfehérvárba.

GARA Hát hogyne, felség. – Megkeresem őt,
Ne köszáljon magában túl soká.

KIRÁLY Mi elbocsátunk, hűséges nádorunk.

Gara el

Hunyadi, boldog Hunyadi!

CZILLEI S te nem vagy boldog? Mért vagy hát király?

KIRÁLY Remélhetek, azt mondd?

CZILLEI Te király vagy,
Termetre, észre, fennkölt érzelemre
Néze fiamnál nem kevésbé nagyszerű.

KIRÁLY Neked fiad van?

CZILLEI Most lett csak fiammá...

KIRÁLY Ja! Hunyadi! – Tehát remélhetek?
De mit beszéltek? Ágnes nyakamon.

CZILLEI Csak ennyi?

KIRÁLY Mit tegyek veled?
Ő tőlem nem fog elmaradni.

CZILLEI Már intézkedtem. Bécsbe küldtem őt.
Ha majd ott hivatod,
Első szavadra ugrik.

KIRÁLY Nagyszerű!
Nándorban láthatom meg ismét Máriát?
Fel hát az útra, hű bátyám, siessünk!
De mondd – a szíve hajlik majd felém?

CZILLEI Már kikémeletem. Hajlik, mondhatom.

KIRÁLY Gyerünk! Mit várunk? Bár repülni tudnék!

CZILLEI Felséges úr, még annyit: seregünk
Fele a várban lesz, a fele kint,
Tizezer ember legalább,

Sőt kétszer annyi, ha az Ég akarja...

KIRÁLY Helyes. Gyerünk.

Mindketten el

15. Másik terem

Újlaky, Bodó

ÚJLAKY (*járkál*) Hát meddig várjak még?

BODÓ Már nem soká, uram.
Hunyadi László éppen búcsúzik
A mátkájától.

ÚJLAKY Hosszan teszi azt.

BODÓ Jelentettem, hogy itt vagy.

ÚJLAKY Épp ez az.
Mégvárják az ország kapitányát!
Egy senki várat engem, a vezért!

BODÓ Uram, e senki Hunyadi fia!

ÚJLAKY De ő még senki! Öröklés jogán
Nem válik nagy vezér belőle!
Lehet, hogy az lesz, legyen is, kívánom,
Majd akkor meghajtom fejem. Ma még
Csupán hatalmas birtoknak ura,
Mit apja szerzett. Ő semmit se tett még.

BODÓ Nándornál együtt harcolt mivelünk,
Vágta a törököt, mint senki más!

ÚJLAKY Törököt vágni bárki tud. – Mi lesz már?
Jelentsd megint: beszédem van veled!

BODÓ Mit érdekel egy senki téged,
Hatalmas orszákapitány?
Nem rangodon alul való
Egy senkinél előszobázni?

ÚJLAKY Hallgass, vagy szétapralak!

BODÓ Nem félünk tőled, Czillei barátja,
Nem félünk senkitől.

ÚJLAKY Czilleinek barátja, én? Te mondd ezt?
A te gazdád meg Czillei fia!

Csönd. Jön László

LÁSZLÓ Bocsáss meg, orszákapitány...

ÚJLAKY Magadnak és nekem nagy bajt
Okoztál a gyűlésben az imént.
A végvárat elperelted tőlem,
És Giskrát dúsgazdaggá tetted.

LÁSZLÓ Giskra a jó barátod, vagy nem így van?

ÚJLAKY Hivatalban
Nincsen barátom. Mint főkapitány,
Nándort meghagytam volna nektek,
De a rabló és gyilkos fészkeket
Felhántam volna, mint a vakondtúrást,
Békét, rendet teremtettem volna
Az ország belsejében!
Te a tervemet meggondolatlanul,
Szándékaimnak tudta nélkül
Keresztülhúztad!

LÁSZLÓ A gyűlésen ezt mért nem hangoztattad?

ÚJLAKY Mert nem szokásom kürtöt fújni lesben.
Mindegy, ezen már túl vagyunk.
Ti ellenem szegültetek,
Azt hittétek, hogy ellenség vagyok,
Tévedtetek. Bár azzá lehetek még.
Én tiszteltem apádat, egy baráti szót
Engedj meg: jól vigyázz magadra,
Mert gonoszabbak ők, mint gondolod. (*El*)

LÁSZLÓ Tisztelte apámat! Lassan irigylek
Mindenkit, akinek az apja
Nem hős, nem nagy és nem dicső,
Akiről senki sem beszél!

(Bodóhoz) Mit hoztátok föl folyton az apámat?!
Haló porában gyűlöljem meg őt?!
Tessék most már engem is emlegetni!

Bodó rémulten hallgat

Lovat!
BODÓ Valaki vár még,
Azt mondta, sürgős.
LÁSZLÓ Sürgős!
BODÓ Életbe vágó, ezt is mondta még.
LÁSZLÓ Jöjjön.

Bejön Henrik

Apámról hoztál híreket te is?
Hogy s mint fekszik a sirban, mint forog?!
HENRIK Uram, bocsáss meg...
LÁSZLÓ Nincs nekem időm!
HENRIK Csak most van még, mert egy hét múlva késő:
Feltörtem én e levélnek pecsétjét,
És lemásoltam mind az írást,
Mind a pecsétet – ördögös kezem van,
Művészi módon hamisítok én!
Hasonlítsd össze, kérlek,
És állapítsd meg, ha tudod,
Melyik a másolat!
LÁSZLÓ Tolvaj!
HENRIK Tessék. Az eredetét átadom...
Magam se tudom már, hogy melyik az...
Tessék az egyik. Jutalmat ne adj.
Én nem kém, nem üzenethordozó,
Hanem művész vagyok.
LÁSZLÓ Add hát a levelet.
HENRIK Isten veled. Én kockáztattam életem.
Teérted, bosszúból, mert volt okom.
Nándorban én is ott leszek. (El)
LÁSZLÓ Ki ez a fickó?
BODÓ Én még sose láttam.
LÁSZLÓ Nem tudod? Nem tudod? Nem tudod?!
Hát mire tartalak én titeket?!

Bodó hallgat

LÁSZLÓ Ez Czillei írása. Brankovicsnak.
(Magában olvas, elképed)
Irgalmas isten! És ez a veszett eb
Fogadott nagy cécóval a fiává!
– A fejemet és Mátyás öcsém fejét
Ígéri Brankovicsnak, ha megsegíti!
S ő lett apánk! Hasadjon meg szíve!
– De hátha hamisítvány?
BODÓ Nem hamis.
Ez Czillei írása. És pecsétje.
LÁSZLÓ Ki volt az? Fuss utána!
Egyetlen hívem az az ember,
S még azt sem tudom, kicsoda!
BODÓ Futok egyetlen hívednek nyomába,
De még egy hölgy is vár.
LÁSZLÓ Jöjjön csak, hátha levelet hoz ő is.
Erről az ügyről hallgass! Senkinek!!
BODÓ Igenis.

Bodó el, jön Ágnes

ÁGNES Hadd csókoljam kezéd nagy tisztelettel...
LÁSZLÓ Na hagyjuk ezt. Mit hoztál?
ÁGNES Magamat.
LÁSZLÓ Nem kellesz. Levél nincs?
ÁGNES Milyen levél?
LÁSZLÓ Valami titkos üzenet,
Fortély, ármány, csalás és cselvetés,

Valami rút, szokványos fürtelem.
ÁGNES Nincs nálam semmi, csak a bosszúvágy.
A király szeretője voltam én.
LÁSZLÓ Nem érdekel.
Mit tudsz? Mi készül ellenünk?
ÁGNES Azt nem tudom, de –
LÁSZLÓ Bodó! Lovat! Indulni kell!
– Szép hölgy, te is Nándorba tartasz?
Azt igen jól teszed, mert mostanában
Az összes fontos ember odakészül,
Hogy lássa, mint fogadjuk ünnepélyesen
S a kellő alázattal, hódolattal –
Mi, akik ott csatáztunk,
Mi, akik odahaltunk,
Mi, akik vérünket adtuk,
És én, aki apámat adta –
Őket, akik dicsőn
Egész Bécsig futottak
A csata hallatára:
A hős királyt és új atyámat! (El)
ÁGNES Micsoda férfi! Ó, én istenem,
Ha ezt az embert juttatnád nekem! (El)

Szünet

16. Tábor

Czillei, Henrik

CZILLEI Brankovics vajda válaszlevele
Megnyugtatót.
A kézbesítést köszönöm.
Hogy van apósom?
HENRIK Eleven.
Kemény vitéz, még a kenyeret is
Karddal metéli. Jó étvágya van:
Egy sült bivalyborjú volt asztalán,
Mikor bevittek, és pusztá kezével
Bontotta szét egy pillantás alatt.
A szomja mint a sívó homoké.
Örült, hogy végre hírt hallhat felőled.
CZILLEI Hatalmas ember. Egyetlen barátom. –
Ütközben Nándorban is jártál?
HENRIK Jártam, uram.
CZILLEI Nos, hogy találtad Nándort?
HENRIK Üresen.
Az őrség kétszáz beteg, csonka, béna,
Ahogy a harc megtépte őket.
Testben, ruhában rongyosabb hadat
Nem láttam életemben. Fegyverük
Fejetlen buzogány, tört kopják, kardjaik
Akár a fűrész. Ám a vad szemükben
Még ma is él a harc,
Rejtett düh hallgat elzárt ajkukon,
És mindenütt alvadt vér. Borzalom.
A falakon vérfoltok. Mindenütt.
A környező vidék
Embercsontoktól patyolatfehér.
Holló, kánya és kőborló ebek
Vívznak még egy-egy elhullt törökért.
CZILLEI Nagy ütközet volt. És a vár, erős?
HENRIK Erős, de piszkos és goromba.
A réseket bevarrták mindenütt.
CZILLEI A pestis?
HENRIK Kihunyt. Nincsen új beteg.
Bár temetetlen holtak még sokan.
CZILLEI A föld alatti járatok?
HENRIK Jártam bennük, uram.
A földön két halott feküdt,
És négyen haldokoltak.
De nem pestistől, még a sebeiktől,

Miket ellátni nincsen felcserük.
Egy másik járat, foltozni való,
Golyókkal most is tömve volt.

CZILLEI Tehát csak ember nincs elég.
Köszönöm. – Kérlek most, eredj a várba,
És kémeled. Majd jelentkezem.

HENRIK Jutalmat várok, jó uram.

CZILLEI A művész pénzre dallik, tudom én.
Rossz gazda vagy.

HENRIK Maradt hús aranyam,
Reméltem, hátha megfial,
S egy rác kalauz elnyerte kockán.

CZILLEI Hát kockázol?

HENRIK Különben még elinnám.

CZILLEI A művész mind ilyen.
(Pénzt dob neki)
Ha elfogy, kérj még, s lehet, hogy adunk.
Indulj a várba, szegődj el, ha tudsz,
Akármiféle szolgának Hunyadihoz,
Írnoknak, zsoldosnak, szakácsnak,
Szükségem lesz ott rád, barátom, érzem.

Henrik összeszedi a pénzt, el

Művésznék lenni nem lehet nagyon jó.

GARA (jön)
Bátyám, egy pillanatra.

CZILLEI Nos? Igen?

GARA A felség újabban minduntalan
Lányom felől kérdezzet. Nem tudod,
Hogy mi az oka ennek?

CZILLEI Felségünk szíven viseli
Tanácsnokai családjának üdvét.
Az én jóllétemért is aggódni látszik.
Ne aggasszon hát, kérlek, semmi se.
Méltán izgatja, ki is az a nő,
Ki Hunyadi Lászlónak jegyese.

GARA Hová lett az a Ronow Agnes,
Kivel a felség mindeddig beérte?

CZILLEI Elzavartam. Nem jó, ha a király
Országglás helyett nappal is nővel hál.

GARA Én ezzel mélyen egyetértek.

CZILLEI Nem szerelemnek korszaka ez,
Ármánykodunk és furfangoskodunk most.

GARA Ezzel is egyetértek. Ilyen a béke.
Köszönöm, jó rokon.
Te vagy a gyöngék istápjá, menedéke. (El)

CZILLEI Ha merni tudnál, jó rokon, te javíthatatlan gyáva,
A lányod helyett magad feküdnél a királyi ágyba! (El)

17. A vár

Madarász, Bodó, Iván, Peti, László

LÁSZLÓ A vár gyomrában mennyi emberünk van?

BODÓ Elegendő.

LÁSZLÓ Árulás készül, úgy vigyázzatok.
Czillei haddal vonul ellenünk,
Mondják, vagy tizezret szedett.

MADARÁSZ A török épp hússzor volt számosabb,
S mi kevesebben, mint ahány ma itt van.

LÁSZLÓ Mind ilyen rongyosok a mieink?

MADARÁSZ Hát, ilyenek.
A javuk elesett rég. Már csak
A satnyák, bénák, sánták, nyámnyilák
Maradtak élve, azok vannak itt.

BODÓ Mindenkit összefogdostunk
Kétnapi járóföldön, akit értünk,
És napok óta gyakorlatozunk.
Célozni nem, de fejbe vágni tudnak.

LÁSZLÓ Nem állnak át?

MADARÁSZ Nem tudják, kihez és miképp.
Sötét népség ez, erőszakot ismer
Századok óta, semmi mást.

LÁSZLÓ Kiféle vagy?

IVÁN Jóféle, nagyuram.
Volt egy fiam, az Imre,
Várvédőnek hozták, és ide is halt.
Volt unokám, a Gyurka, ő apádnak
Sok száz törököt mészárolt le itt,
Míg győztesen a lelkét kilehelte
A karjaiban. Eltemettük...
Ez itt a Peti, kicsi unokám,
Növendék gyermek, de hát jönni kellett...
A hülye maradt otthon csak, a Pista,
És fáradt, beteg édesanyja még...
Miből fizetjük ki majd az adót?!
A termés tönkremegy!... A föld kiszárad!...

PETI Anyám nem hagyja! Bizza rá, apó!

IVÁN Győzött a Gyurka, belehalt, na mindegy,
Szép szál legény volt a fiam, már ő sem él...
Mi azt gondoltuk, végre béke lesz,
A török eloldalgott, béke lesz,
És erre megint mindenkit befognak...
Ez mostan béke, vagy már háború?
A török elkotródott, s háború van?
Ki ellen? Hogy van ez most, nagyuram?

MADARÁSZ Majd megfegyelmézem, ne félj!
Itt olyan fegyelem lesz! De olyan!
Apádnál nem volt ekkora!

LÁSZLÓ Kapisztrán kellene ide,
Egy jó magyar Kapisztrán...

BODÓ Légy azzá! Te legyél az, nagyuram!

LÁSZLÓ Ha tudnám, hogy kell!...

Jön Szilágyi Mihály

Czillei
Nagy haddal jön...

MIHÁLY Gondoltam én ezt. Be nem bocsátjuk.

LÁSZLÓ (megörül)
Egy lelket se, bátyám!

MIHÁLY A királyon és főurakon kívül
Egy kiskutyát se!
A parancsot már kiadtam.
Te visszavonhatod...

LÁSZLÓ Nem. Ebben maradunk.

IVÁN Csak lenne nagyobb a fejadagunk!...

BODÓ Kussoljatok. A haza drága kincs.
Nem tudni ezt, amíg van, csak ha nincs.

Ágyúlövés hallatszik

LÁSZLÓ Már közelegnek. Mindenki a helyére!
Tömjént égetni, nyomja el
A rothadó emberi hús szagát,
A felség orra kényes, gondolom.
(Csak László és Mihály marad)
Megérjük újra, mit az őseink
Sok száz évig nem láttak:
Nándor királyi vendéget fogad.

MIHÁLY (kiált)
Ágyúzatok sűrűbben, hogy dörögve
Hirdesse a vár örömét a lég!

Sűrűbb ágyúzás. Füstölés.

Katonák jelennek meg, nép. Hölgyek is jönnek, közöttük Erzsébet és Mátyás

LÁSZLÓ Bocsássátok le a hidat!

Hátul leegedik a hidat, kinyitják a kaput

Ide a várkulcsokat!

(Átveszi a kulcsokat)

Jön „Király”, Czillei, Gara, Bánfi és urak, valamint hölgyek, köztük Mária. Megállnak szemben. Üdvözlő, „Király” integet

LÁSZLÓ *(letérdel)*

Felséges úr, vedd át e kulcsokat,
Apám megküzdött értük, s haldokolván
Meghagyta: át ne adjam másnak, csak neked.
Mélységes hódolattal nyújtom át
E magyar véren szerzett kincseket!

„Király” átveszi a kulcsot, bólogat, majd továbbadja Czilleinek, aki visszaadja Lászlónak

CZILLEI A vár tiétek, véretek hullt érte!

LÁSZLÓ *(feláll)*

Hűségesen szolgállok, jó király,
Istent hívom tanúmul,
S torolja meg, ha egykor megszegem.
Királyom, légy üdvöz közöttünk.
Tanulni fogjuk pillantásaidból,
Mi az, mi felségednek jólesik.

MIHÁLY Fel a hidat! Nem jön be több!

Felhúzzák a hidat

CZILLEI Mi az? Hadunk kizáratik?

Ez árulás!

LÁSZLÓ Ki szól itt árulásról?

CZILLEI Én, a fő kormányzó!

Én inkább kimegyek a várból,
De nem tűröm ezt a gyalázatot!
Felség! Utasítsd rendre ezeket!

LÁSZLÓ Kormányzó uram, fogadott atyám,
Várunkat elhagynotok volna gyalázatot,
És bántás, amit ki nem érdemeltünk.
(„Király”-hoz) Bocssáss meg felség, csikorgott a híd,
bánthatta kényes füledet.

Hadd mondok el neked:
Országunk törvényei tiltják

Külső hadakat bebocsátani

Végvárainkba. És különben is:

Mióta itt vagy a hazánkban,
Felséges személyed védelme minket illet,
Szégyen és gyávaság azt másra hagyni.
Bízz meg bennünk, király! A törökök
Legyőzői legjobb testőreid!

MIHÁLY Felséges úr, rólam mindenki tudja,
Hogy amit érzek, fennhangon kimondom.

Nem hittem, nem reméltem eddig,

Hogy e falak közt üdvözölhetem

Felségedet. De lám, itt vagy velünk,

És boldogan mondok ki magyarán:

Hozott isten, király! Légy otthon miközöttünk!

„Király” kezét nyújt, Mihály letérdel, megfogja a kezét

Igen kegyes vagy.

LÁSZLÓ Most, uram, királyom,
Olyan kezét fogsz, mely minden csatában
Vagy tíz pogány főt vág le.

MIHÁLY Rágalom!

LÁSZLÓ Mert gyakran többet is...

MIHÁLY Ágyúzzatok, mert bent van a király!

Ágyúzó. Erzsébet és Mátyás is hódol kézcsokkal

CZILLEI Ez hát az özvegy?! Királyi e nő!

Még ez is, ez is sikerült neki!

GARA Kinek sikerült, kicsoda?

CZILLEI Annak a senkiházi martalócnak,
Hunyadinak, a házassága is!

GARA Csak nem irigyled még most is, a hullát?

A „Király” és kísérete átvonul a színen, és kivonul

PETI Nem értettem, László úr mit beszélt!

IVÁN Latinul mondta, vagy deákul,
Vagy tótul...

PETI A király mért hallgatott?

IVÁN Mert nem tud magyarul.

A Gyurka mondta, mikor élt még,
Hogy Kap István se beszélt magyarul.

PETI De mégis értették, a Gyurka mondta!

IVÁN Mert imádkozott vagy káromkodott.
Azt lehet érteni.

László, Mihály, Erzsébet, Mátyás, nép, katonák, hölgyek el

18. Udvar a várban

Czillei, Gara, Bánfi

GARA Nem értem, mi ez a riadalom.
Jelenleg nincs mit félnünk. Hadaink
A vár körül, és nekik nincsenek
Már katonáik.

CZILLEI De Újlaky és Giskra megszőkött!

BÁNFI Mert Újlaky a várakért haragszik.
A bátor Giskra fél...

CZILLEI A hitszegők! Megbosszulum!
Hadam kizárva, mennykő és pokol!

GARA A legjobb mosolyogni és kivárni,
Amíg e sértést meg bírjuk torolni.

CZILLEI Az apja lettem! Mégse bízik bennem!

Ez súlyos, pofátlan pimaszság!

GARA Csak Szilágyitól,
A hidat ő húzatta fel.

Az én leendő vőm, már megbocsáss,
Illendően köszöntötte a királyt.

BÁNFI Én úgy láttam, a király nem haragszik.

Fekhelye példás, terme tiszta, ép,

Megnéztem. És a bútorok is szépek,

Ez alkalomra hozathatták mindet.

Szerintem ízlésének megfelel majd

Az étel és az ital. És a nők,

Úgy láttam, csinosak.

CZILLEI Nem érzitek, hogy veszélyes a helyzet?

BÁNFI Én nem nagyon érzem.

GARA Megyek, megnézem, lányom mit csinál. *(El)*

CZILLEI Börtönbe zártak! Micsoda falak!

A torkomat szorítja el a látvány.

Kit idezárnak, végleg itt marad...

BÁNFI Vastag falak... Nehéz lehet bevenni...

Király jön

KIRÁLY Bátyám, a hölgyek hol található?

Ígérted, szép hölgyeket láthatok,

S közöttük egyet...

CZILLEI Felség, türelem,

Épphogy megjöttünk, és a hölgyek

Ilyenkor rendbe teszik magukat.

Ígérem, hogy ma éjjel bál lesz.

KIRÁLY Unatkozom! Itt nem zajlik az élet!

Komor falak, lőréses, bástyák, tornyok,

Zord arcok, semmi érdekes!

CZILLEI Felség, megsürgetem a hölgyeket.

De még előbb, ha lehetne, urak,

Bizonyos ügyben szólnék a királlyal...

GARA Mi távozunk.

Gara és Bánfi el

KIRÁLY Mi az?

CZILLEI Becsapták a kaput,
Hadad kizárták, és te mint fogoly
Nyájasan mosolyogsz!

KIRÁLY Jobbágymaim közt
Én nem vagyok fogoly! Ha nem vagyok
Olyan király, mint lennem illene,
Te neveltél ilyené, a te bűnöd!
S miért hoztál magaddal ennyi népet?
Ostromra gyöngé, látogatni sok!
Ilyen barátság rajtam nem segít,
Óhajom az, hogy váljunk el, rokon.

CZILLEI Elválni? Jól van. Én többé soha
Az udvarodba vissza nem jövök.
Hálátlan! Mennyi pénzt, időt
Áldoztam rád! Csak emlékezz, mi voltál:
Ágrólszakadt és piszkos és kopott,
Nem tudtál ülni, jární és mozogni,
Körömmel ettél, mint a fenevad,
S mint a magyar nép, melyet úgy imádsz!
A záporon kívül nem ismertél
Füldöt, először én mosdattalak ki!
Oktattalak! Királlyá tettelek!
Megismerted a bort és a gyönyört,
Egy volna hátra, az uralkodás,
Már éppen kezdenél beletanulni,
S te számkivetsz!

KIRÁLY Bátyám!

CZILLEI Én elmegegek,
Mihelyt a rabságból kimentelek.

KIRÁLY És Mária?! Ó nem szeret,
Ha nem segítesz!

CZILLEI Miért is szeressen,
Ha jegyesét mind fényben, mind erőben
Fölötted látja?

KIRÁLY Mit tegyek?

CZILLEI Szeretni fog,
Mihelyt szeretni mer, de légy király,
Légy férfi!

KIRÁLY Mondd meg, mit tegyek!

CZILLEI Te száműztél.

KIRÁLY Bocsanat, jó rokon,
Bátyám, barátom...

CZILLEI Merj, akarj, tegyél!

KIRÁLY Bármit!

CZILLEI Itt ezt az írást...

KIRÁLY Add ide,
Aláírom...

Kolomp kondul

Templomba várnak, ég veled! (El)

CZILLEI (nézi az írást)
Mint felségsértőt elfogathatom,
Akárhó, bármikor kiirthatom.
„Váljunk el, jó rokon!” (Nevet)
Te ostoba! Te senki! (El)

19. Szoba

Bodó, Madarász, Iván

MADARÁSZ Na, Iván, láttad a királyt?

IVÁN Láttam.

MADARÁSZ Most örülsz?

IVÁN Örülök.

MADARÁSZ De annyira nem örülsz, mintha kétszer annyira örülnél?
IVÁN Annyira nem.

MADARÁSZ De ha azt mondta volna a király, hogy vitéz Ivánom!
Mi jó barátok vagyunk, mert én vagyok a király, te pedig a népem,
hát itt van ez az ezüst, igyál rajta a király egészségéért – mit tet-
tél volna?

IVÁN Kétszer annyira örültem volna.

MADARÁSZ Jól feleltél, mehetsz aludni.

IVÁN Jó éjt, urak. (El)

Kis csönd

MADARÁSZ Múlik az éj, és László nincsen itt.

BODÓ Mindjárt jön, a királyt kíséri még.

MADARÁSZ Milyen vidám volt a király,
És a hölgyekkel mennyire nyájas...
Erzsébetünk is hogy megvesztegette,
Ért hozzá!... Jól áll neki még a gyász is.
És hogy bámulta a király!
Esküszöm, belészeretett!

BODÓ Az apja meghalt pár hetes korában,
S épp Erzsébetnek hívták a mamáját...
Zsigmond királynak lánya volt...
A mi Erzsébetünk azonban
Legalább annyira királyi, sőt!...

MADARÁSZ De miért rendelt ide László,
Éjfél utánra?

BODÓ Majd megmondja ő.

Jön Mihály, Erzsébet

MIHÁLY László üzent...

ERZSÉBET Urak, eljöttem én is,
De nem fogok zavarni,
Ígérem, végig hallgatok.

MADARÁSZ Erzsébet asszony,
Megtisztelő...

BODÓ Megtisztelő valóban...

MIHÁLY Mit akar László közölni velünk?
Nyugalom van, a seregük kizárva,
A pincékben az őrség éberem
Ügyel – valami történt?

MADARÁSZ Nem tudom.

Jön László

LÁSZLÓ Jó estét! – Anyám!?

ERZSÉBET Nyugtalan vagyok.
Hadd üljem végig a tanácskozást.
Nem szólok közbe.

LÁSZLÓ Hol van az öcsém?

ERZSÉBET A király bálján van még, ottmaradt,
Mikor én, noha kérlelt a király,
Hogy bálja éke én legyek továbbra is,
Visszavonultam. Mátyás jó helyen van,
Ideje szoknia a pompát.
– Jobb volna, hogyha te is ott időznél!
Túl kurtán voltál házigazda, László!
A királyt meg kell nyerned! Mind magadnak,
Mind Hunyadnak!

LÁSZLÓ Már megnyerted, anyám.

Atyám bólintana, ha látta volna,
S talán egy kicsit belé is pirulna...
– Egy igen fontos ügyről kell beszélnem,
Kezembe jutott nemrég egy levél,
A tartalmát meg kell ismernetek.
(Átadja a levelet Madarásznak)

MADARÁSZ (olvas) „Szeretett apósom... A következő évre egy pár
labdával kívánok kedveskedni neked, az oláh Hunyadi kölykök
fejét értem ezen, akiket az apjuk után akarok küldeni, csupa ke-
reszténységből, hogy minél előbb üdvözüljenek...”

MIHÁLY Mi ez? Ki ez?!
 LÁSZLÓ Nyugalom! Olvasd tovább.
 MIHÁLY Ez Czillei! És Brankovicsnak írta!
 LÁSZLÓ Olvasd tovább!
 MADARÁSZ „Szíleg kibékülök velük, a fiaimmá fogadom őket...”
 MIHÁLY Mondtam! Megmondtam!
 MADARÁSZ „Légy készen, szükség esetén a törökkel is cimborálhatsz titokban...”
 BODÓ Czillei kézírása és pecsétje...
 MIHÁLY Bodó, te tudtál erről?!
 LÁSZLÓ Én kértem meg, hogy tartsa még titokban.
 MIHÁLY „Szükség esetén a törökkel is!”
 MADARÁSZ Fel kell koncolni ezt az árulót!
 MIHÁLY Derék egy apát hívtál be a várba!
 MADARÁSZ Halál rá!
 BODÓ Halál!
 MIHÁLY Halál!
 ERZSÉBET Veszélyes kis levélke ez.
 Ha élve hagyjuk, elveszít titokban,
 Ha megöljük, bosszút áll majd a pártja,
 És pártja élén maga a király lesz.
 LÁSZLÓ Anyám! Te az ígérted!...
 ERZSÉBET Hallgatok.

Csőnd

MIHÁLY Az úgy világos. Ég és föld előtt
 Jogod van őt megölni most már!
 MADARÁSZ Haljon meg! Nincsen más megoldás!
 LÁSZLÓ És te, anyám?
 ERZSÉBET A gyilkolás, fiam, mindig tilos.
 Kérlek, ne tapadjon vér a kezünkhöz.
 BODÓ Amíg csak él, ártani fog nekünk.
 Akármit fülbe súghat a királynak,
 Az hinni fog neki.
 LÁSZLÓ Nézzük a dolgot tárgyilagosan.
 Ő bennünket fiává fogadott,
 S mint a levélből látszik, ellenünk
 Már akkor elszánt, gyilkos terve volt.
 – És itt a válasz Brankovicstól,
 A hadat megígéri! Tízezer főt!
 MIHÁLY Összesen annyi lehet odakint,
 Az mind Czillei embere...
 BODÓ *(nevet)*
 Mert Brankovicstól egy se jött...
 MADARÁSZ *(nevet)*
 Czillei ennyire nem ismeri
 A drágalátos apósát? Nahát!

Mihály, Bodó, Madarász nevet

LÁSZLÓ Több komolyságot, urak! –
 Gondolkoztam a dolgon, volt időm.
 Egy ilyen veséig romlott, silány
 Világcsalónak a halál elég
 Illetlen büntetés, túl szép dolog
 Becsületes kard által vesznie.
 Én inkább meg szeretném sérteni.
 Megbélyegezni a világ előtt.
 Letépní álarcát és megmutatni
 Gyalázatos pofáját, hogy a megvetés,
 A közutálat pusztítsa el őt.
 MIHÁLY Mit mondasz?!
 LÁSZLÓ Itt a várban,
 A nép és a király előtt
 Ezzel az elfogott levéllel
 Bevádolom.
 MIHÁLY Azonnal letagadja!
 Majd azt hazudja, hamisítvány!
 A hamisítók mi vagyunk!
 És Brankovics is letagadja!
 Kicsúszik mindig, ismerem!

Hadat se küldött, noha megígérte!
 BODÓ Én úgy tudom, hogy törvény és igazság
 Hatalmasokra nem sújt le soha.
 Ha rajtakapják őket, csak nevetnek,
 S a vádlóikra bősültebb haraggal
 Fordulnak, és a megszegyenitést
 Nagyobb és jobban tervezett
 Gaztettel törlik el. A vakmerő bűn,
 Nagysága által, és mert sikerült,
 Elveszti undok bélyegét, s neve
 Erény s dicsőség lesz a nép előtt.
 MIHÁLY Bízátok rám, én felköttem őt
 A legmagasabb torony tetejére,
 Aztán jöhetnek számon kérní rajtam!
 BODÓ Haljon meg Czillei, hogy meg ne öljön minket.
 De nem teáltalad, László uram,
 És általad sem, Szilágyi Mihály.
 Maradjatok ti tisztán.
 Végezzék el a dolgot mások,
 Amíg ti épp a királynál időztök,
 S a tettesek majd erre a levélre
 Hivatkozhatnak, s méltán mentesülnek.
 Ha mégis bosszút állna a király,
 Legyen feltárva, ami rejtve volt,
 Feltárul úgysis, mindig, előbb-utóbb,
 Legyen igazi háború,
 S majd döntse el az Isten, hogy ki nyer.
 MIHÁLY Ez nem is butaság.
 A terhet ugyan igen szeretném
 Magamra venni, de így jobb talán.
 ERZSÉBET Van másik lehetőség:
 Meglátogatom Czilleit,
 Feltárom előtte a helyzetét,
 S megkérem, mondjon le hivataláról.
 LÁSZLÓ Leöl, akár egy malacot!
 Visíthatsz, nyakad elmetéli!
 Nem nézi azt, hogy nő vagy!
 MIHÁLY Túl nagyra tett a férjed minket is,
 Túl nagyra nőttünk. Hunyad és Szilágy
 Együttesen mindenkinek szemet szúr,
 És bármit elkövetnek ellenünk.
 Míg János élt, ők pisszenni se mertek,
 De most már mocorognak – azt hiszik,
 Hogy nincs feje e hatalmas vagyonnak.
 Lászlóra vár a feladat, hogy megmutassa,
 Apjához méltó mód rettenthetetlen.
 ERZSÉBET Vér vért szül. Sértés bántást. Fokozódón.
 Ha elkezdtetek, nem lesz majd megállás.
 Hagyjátok futni azt a Czilleit,
 Nem ismerem, de nem oly fontos ő,
 Hiszen a célja kitudódott,
 S így tudunk most már vigyázni magunkra.
 MIHÁLY Míg nem cselekszünk, sose hagyják abba
 Az ellenünk való szövetkezést.
 Támadni kell – az jobb, mint védekezni.
 Férjednek számtalanszor győztes elvét
 Idéztem most.
 ERZSÉBET Vadászni fognak ránk – a fiaimra!
 MIHÁLY Joggal támad a vad, ha megszorítják!
 ERZSÉBET Nem üzött, sarokba szorított
 Farkasfiaknak vágytam anyja lenni!
 MIHÁLY Az lettél mégis. Most már ne fohászkodj
 Nyugalmas és kisszerű életért!
 BODÓ Végezzük el mi, ifjak,
 A hevesvérű felelőtlenek,
 Mi hozzátok nem illik.
 MADARÁSZ Elvégezzük mi ketten!
 MIHÁLY Ez az! A várkaput pedig
 Bezárva tartom, amíg a tettet
 Maga a király nem szentesíti,
 És önként meg nem békül!
 ERZSÉBET Vicsorogva?!

MIHÁLY Mindegy, hogyan, mert túsunk a király!
LÁSZLÓ Jól van. Szólok, amikor tenni kell.
Addig járjatok mosolyogva.
Ezt megbeszéltük. – Anyám?
ERZSÉBET Megyek aludni.
Jó éjszakát, fiam.
LÁSZLÓ Bátyám, híveim, jó éjszakát.

Mind el, csak László marad

Halált szavaztak rá. Legyen halál.
Kivégzik őket, de nem hagyom.
Nem illő, hogy a terhemet
Mások viseljék. Gyáva nem vagyok.
Hitvány, nehéz tett vár.
Mit tenni kell, magam teszem.
Nézz rám, apám, a mennyből.
Vagyok oly merész, amilyen te voltál!
Engem vádoljon jogos tettemért,
aki mer. (El)

20. Másik szoba

Czillei asztalnál ül, eszik. Henrik áll, nézi

CZILLEI Rágós. Hát persze. Száraz a kenyér.
Csípős a szós.
(*Iszik*) Karcos a bor.
HENRIK Miért nem velük étkezel, uram?
Ők jobbat esznek, láttad magad is!
CZILLEI Nem bírom én már azt a vedelést!
Fáradt vagyok, hogy eljártsszam előttük
Ma éjjel is az ifjat és erőset.
HENRIK Rosszul teszed. Hiányod feltűnő.
CZILLEI Ugyan, majd holnap, holnap majd megint...
Kemény falak, kemény ágy;
(*Fészkelődik*) Ez a párna
Patkószögekkel van talán kitömve,
Hogy el ne korcsosodjék, aki ráül.
Kemény és durva itt ez az egész.
Rémes hely. Minek ezt megvédeni?
Át kéne adni rögtön a töröknek,
Élvezze az. (*Felugrik*) Patkány!
(*Szalad előle, megáll, szalad utána, Henrik rohan, megpróbálja elkapni, nem sikerül*)
Patkány volt! Örület, hogy mekkora!
(*Visszaül, eltolja az ételt*)
Micsoda tömlöcbe vagyok bezárva!
Gyatra egy bál ez, bámul a király
Közrendi nőket, nyomorultakat,
Reménykedik – én nem reménykedem,
Az asszony itt mind hű, becsületes,
Hol leljek itt magamhoz illő társat?
Ha legalább Ágnesed volna itt!
HENRIK Elűzted.
CZILLEI El, és volt rá jó okom.
A királyt hergelte már ellenem!
Nem tudod, hol van?
HENRIK Nem tudom, uram.
CZILLEI Elmenni innét! Minél hamarább.
Te ismered a várat! Nincs kijárat?
HENRIK Én is be vagyok zárva, jó uram.
S ha megtudják, hogy celládban időztem!...
CZILLEI Miféle kém vagy?! Sejtelled se volt,
Hogy hadaimat kizárják! Miféle kém vagy?!

Ágyúdörgés, Czillei felpattan

Mit ijedezem? Biztos a király
Ivott velük még egy sort. Nem vagyok jól.
Megöregedtem. Vén vagyok és árva.

Mit is akartam én egyáltalán?
Az élők között nincsen már helyem.
(*Ledől*) Hunyadi János így fekszik alatt...
(*Felül, a mellkasát tapogatja*) De én nem!
Még nem! Még nem adom fel!
– Te mit állsz itt? Te mit akarsz?!

HENRIK Uram...

Ha óhajtod, dallal vidítalak...
Jutalmat várok érte, jó uram...

CZILLEI Mit keresel te nálam, amikor
a király bálján volna a helyed!?
Pusztulj innét, te lusta dög! Ne bámulj!
Ne nézz! Ne lássa senki, mint vesződöm!

Henrik meghajol, eltűnik

Támadt egy ötletem még délelőtt,
Fontos volt, emlékszem, csak arra nem,
Hogy mi is volt az ötlet... Ja igen.
Ezt a Henriket – ugyan miféle szerzet,
cseh vagy német? –,
E derék dalnokot, a kémet
Ideje megöletnem. El ne felejtsem!
Föl kell jegyezmem... Mindent elfelejték...
Fáradt vagyok. Aludni volna jó.

Kopognak

Ez kicsi ágyú.

Megint kopognak

Ez meg ki az ördög?!

Bejön Erzsébet

Ki az, mit akar?
(*Felugrik*) Kegyelmes asszonyom!

ERZSÉBET Zavarhatom?

CZILLEI Hát hogyne! Bármikor!
Hivatok szolgát, takarítsa el...

ERZSÉBET Nem kell. Beszélni óhajtok magával.
(*Leül, Czillei is leül*)

ERZSÉBET A fiaim gyámapja nekem kicsodám?
Fogadott férjem? Névleges uram?
Fogadott fiainak az anyja az Ön kicsodája?
Ki van itt otthon, én vagy Ön?
Megjegyzem: amíg a férjem élt,
Itt nem jártam soha. Remegtem otthon,
Szorongva vártam, mit jelentenek.
Vendég vagyok csak itt. Akárcsak Ön.
Kié a vár, mit férjem s nagyobbik fiam
Megvédett? Ki az úr itt? Mondja meg!

CZILLEI A király.

ERZSÉBET Szóval Ön. Hisz Önre hallgat.
Rendelkezzék velem, ha Ön az úr itt.

CZILLEI Hogy érti ezt, kegyelmes asszonyom?

ERZSÉBET Faggasson. Kérdeződjék. Hátha van
Az Ön számára jelentős tudásom.

CZILLEI Kegyelmes asszonyom...

ERZSÉBET Fogadott feleségem?

CZILLEI Irigylem én a hőst, de nem a várért,
Nem fiaiért, nem a hírnevéért...
Nekem ilyen társ nem jutott!

ERZSÉBET Brankovics lánya szép lány volt, mesélik.
Katalin, így hívták, tudom.

CZILLEI Nem élt soká. És nem szült gyermeket.

ERZSÉBET Kit érdekel a gyermek?
Megszületik, felnő, és hűtelen lesz.
A férj is: hadba vonul, hadba újra,
És meghal. Hűtelen a férfi mind.
Özvegynék születnek a nők e tájon.

CZILLEI Mivel kínáljam?! Istenem!
 Ledőltem épp, kissé fáradt vagyok –
 ERZSÉBET Csak meg akartam szemlélni az arcát,
 Egy gonosz ember arca milyen is...
 Ebben szerencsés voltam ez idáig.
 Buták, bambák akadtak körülöttem,
 De gonosz ember egy se volt közöttük.
 CZILLEI Gonosznak tart, kegyelmes asszonyom?
 ERZSÉBET Természetes. Ezért törtem be Önhöz.
 De szánom is. Rossz volt az élete.
 Önt senki sem szerette. Némi joggal.
 De mégis ember volt Ön is.
 CZILLEI Voltam? Vagyok. Sőt egyre inkább.
 A jelenléte, drága asszonyom,
 Vért úz hideg, zsbongó tagjaimba.
 E rideg várban mégiscsak van élet,
 Az élet Ön, kiben társat remélek!
 ERZSÉBET Ott vannak Önnek az én fiaim,
 Túlzás, ha rám is pályázik, uram.
 Nem ezért jöttem. Szánom Önt, nem érti?
 Nagy kár, hogy nem ért engem soha férfi.
 A fiaim sem értenek. – Valami van a hímben,
 Minden kan folyton lépre megy, csak én nem.
 – Uram: Ön veszélyesen él. Vigyázzon hát magára.
 Lehet, hogy engem most megöl, nem baj, ha ez az ára.
 Én nem akarom... Ami lesz,
 Azt nem akarom, érti?
 Én nem akarok háborút,
 Sem hősök anyja lenni.
 Könyörgök, menjen innen el.
 A közlendőm csak ennyi.
 Szereztem kulcsot. Itt van. Átadom.
 CZILLEI Most menjek el, ezek után,
 Hogy megtaláltam, amire vágytam?
 Asszonyom! Villám csapott belém,
 És életemet visszanyertem!
 ERZSÉBET Nem érti, hogy csak azért védem Önt,
 Mert anya vagyok? Nem érti? Nem érti!
 Még elkerülhető! Még nyitva áll!...
 Ez itt a kulcs a titkos folyosókhoz!
 Csak annyit mondjon, hallgat rám!
 CZILLEI Nem hallgatok!
 Közölje, asszonyom: a feleségem
 Kíván-e lenni?
 ERZSÉBET Én, a micsodája?

Csönd

Én minden élőt tisztetek,
 Mert megszületni parancsolta Isten.
 Ha akarta, hát célja volt vele.
 Én istentisztelő vagyok, uram,
 Hisz vallásosak csak a nők lehetnek,
 Különben miért vállalnák a kint,
 Ami a szülés és az anyaság?
 Tudom, hogy gonosz ember Ön,
 De születnie kellett Önnek is,
 Így nem kívánok Önnek semmi rosszat.
 Ez nem jó helyzet Önnek itt, uram.
 Veszélyes. Hagyjon itt csapot-papot.
 Aggódom. Nem, nem Ön miatt –
 Csak mert anya vagyok.
 CZILLEI Özveggy vagyok – és Ön is özveggy –
 Az Ön fiai immár fiaim –
 Ez van csak hátra – én Önt elveszem!
 Miénk lesz minden, drága asszonyom!
 Az egész ország a miénk!
 Hunyad vagyona, s hozzá az enyém –
 Hogyhogy nem gondoltam erre még! –
 Kishitű voltam, én, a tervező!
 Mégis van Isten, mert ez: ő!
 Úristen! Hunyadinak tettei
 Enyémekek lesznek így utólag!

ERZSÉBET Ön beteg. Orvosolni nem tudom.
 Legalább azt ígérje meg:
 Ameddig itt van, a király
 Mellől nem tágit pillanatra sem!
 CZILLEI Veszélyben a király!? Korai még!
 Neki még élni kell egy kicsikét!
 ERZSÉBET *(feláll)*
 Minden hiába. Nem lehet
 Elkerülni a végzetet.
 Amilyen mélyen sajnálom Önt, uram,
 Sajnáljon Ön is engem, boldogtalant. *(El)*
 CZILLEI Micsoda nő! A felesége volt!
 Még ez is sikerült neki!
 – A király ellen készül valami.
 Jobb, ha most mellette vagyok.
(Feláll, szédeleg)
 Mi ez!? Túl karcos volt a bor.
 A bálba... játszani a halhatatlant!
 Engem még ne, csak Hunyadit,
 Hunyadit fedje sírhant!
(El)

21. Terem bejárata

Gara, Mária

MÁRIA De hát miért?
 GARA Mert egyetlen dolog
 Lászlóval titkon sügdolóznod.
 MÁRIA A jegyesem! Miért nem láthatom?
 Vendégeként, a várában, miért nem!
 GARA Még nem a férjed. Csak a jegyesed.
 A királlyal is társalogni kell,
 Unja magát itt – nem lehet csodálni.
 Úgyhogy itt beme gyünk.
 MÁRIA Hová?
 GARA Óhozzá, a királyhoz!
 Nem mondtam? Téged kéretett, a bálba!
 MÁRIA Engem?
 GARA Micsoda megtiszteltetés!
 Ó a király!
 MÁRIA De mit mondjak neki?
 Én simán társalogni nem tudok.
 GARA Jó nevelést kaptál, egyetlenem.
 Nem árt, ha hozzászoksz effajta
 Koronás, magas rangú emberek
 Jelenlétéhez. László, amint elvesz,
 Majd kénytelen lesz elvinni magával
 Előkelő urak közé gyakorta.
 MÁRIA Ó kénytelen lesz?
 GARA Akárcsak én a lányomat.
 A nádor lánya
 Mosolygós arcot vágni kénytelen
 Még akkor is, ha förtelmes pofák
 Méregetik, és faragatlanok.
 MÁRIA Essünk túl rajta, hogyha kell. De aztán
 Lászlót akarom látni! Most ígérd meg!
 GARA Ígérem, persze. Holnap láthatod.
 Jó kislányom vagy, Mária, köszönöm.
 Már tart a bál, a király már mulat.

Bemennek

22. Terem

Sokan, hölgyek, kísérok, Király, Bánfi, Bodó, Madarász, Henrik, Mátyás; Ágnes apródruhában a háttérben. Lakoma, ivászat

KIRÁLY Minden csak órá emlékeztet itt,
 A hősré... Egyszer láttam, ifjú voltam,
 De mintha nem lett volna túl magas...

MÁTYÁS Nem volt nyulánk. A bátyám magasabb.
 KIRÁLY Ám rettentő erő áradt belőle!
 MÁTYÁS Nem vettem észre. Fáradtan hevert,
 Az égbe bámult, és káromkodott...
 A szervezésben volt az ereje,
 A meggyőzésben... Így mondták nekem.
 KIRÁLY Rossz érzés furdal, mintha tetteit
 Ittlétünk elorozni vágyna tőle,
 S e vaskos, nyirkos, nyomasztó falak
 Sértetten, a hős Hunyadihoz híuen,
 Mulatságunkat helytelenítőleg
 A távoztunkat mintha várva várnák.
 MÁTYÁS Ó, nem, királyom, senki így nem érzi,
 Sőt ittléted a híret növeli
 Az én túlon túl hirhedett apámnak.
 KIRÁLY A bátyád hol van?
 MADARÁSZ Felséges uram,
 László a reggeli vadászat
 Ügyében jár el hajnalig.
 KIRÁLY Remek hír,
 Hogy zord falak közül a tág mezőre
 Kiléphetünk, és mennél hamarább!
 – Hol van Szilágyi? Miért nincsen itt?!
 Miért nem ürít poharat velem?!
 BODÓ Téged véd éberem: az őrség élén
 Ő áll, vitézlő Szilágyi Mihály.

Jön Gara és Mária

KIRÁLY Megjött a nádor! S gyönyörű leánya!
 – Mária, az oldalamba, ha kérhetem!
 Mindjárt jobb lett a hangulat,
 Igaz, urak? – Te dalnok, legutóbb
 Szomorú dalt táltaltál fel nekünk,
 De megbocsátottam. Most mire készülsz?
 HENRIK Bocsanatra érdemes
 Új dalt szereztem. *(Énekel)*

„Ki fogja méltón zengeni érdemes
 Hazánk hőseit, nagyjait, a dicső
 Múltnak ködéből visszahozván
 Életüket boruló egünkre?

Te jámbor hős, ó, Hunyadi, a világ-
 Verő töröknek isteni ostora,
 A gyászos honért mint buzogtál,
 Hány gyönyörű diadalt arattál!

Most már az álnok éjszaka ránk borult,
 Gyanút s veszélyt hoz, lidérces kétkedést,
 Pártoskodásból rút irigység
 Véres agyart fúr homlokunkba.”

KIRÁLY Mit szólsz e dalhoz, Mária?
 MÁRIA A dalnok igazat dalolt.
 KIRÁLY Nekünk nem tetszett. Ám a kedvedért
 Az igazmondást ismét megbocsátjuk.
(Pénzt dob, Henrik gyorsan összeszedi)
 GARA Vigabb dalt óhajt a király!
 – Felség, a lányom elkényeztetett
 Ízlése merőben az én hibám!
 KIRÁLY Hálás vagyok neked a lányodért,
 Jó nádorom! Csak rápillantok, és
 Lidérces képzelményeim legyűrve.
 – Jegyessed mit szolt, Mária, hogy itt vagy?
 MÁRIA Nem láttuk egymást még, felséges úr.
 GARA Ráér, én így ítélem. Jegyések csak.
 Felséged kedve sokkal fontosabb
 Az országnak, sőt még Hunyadnak is.
 És lányom engedelmes, jó leány.
 Felfogja, mivel tartozik nekem,
 Hogy önmagával békében, nyugodtan

Tevékenykedjék, mindünk öröme,
 A király.

KIRÁLY Jer Mária, ott leülhetünk.
 GARA Menj csak, leányom, bátran, okosan.
 Csitítsd le jó királyunk dúlt kedélyét.

Király és Mária odébb vonul beszélgetve

ÁGNES Mátyás, vezess a bátyádhoz, ha kérlek.
 MÁTYÁS Az apródöltözék, ha nem csalódom,
 Szép hölgyet rejt. Megkérdezhetem, mi végre?
 ÁGNES Hunyad barátja kér! Rajongok érte,
 Lászlóért, kit atyádnak vére fűt,
 Hozzá én híreket közölni jöttem.
 MÁTYÁS Te, őt, szereted?
 ÁGNES Hunyadi sarj!
 MÁTYÁS Erőlködik vitézül,
 Hogy az legyen... Szép hölgy,
 Te ismerted apámat?
 ÁGNES Nem láttam őt, de lenyűgöz a híre.
 MÁTYÁS Hát én se láttam sokszor. Csak a bátyám
 Volt hivatott, hogy hadba elkísérje.
 Velem atyám nem társalgott sokat –
 De én sem övele.
 ÁGNES E néma vár óriás, sötét erővel
 Hirdeti véretek nagyszerűségét!
 – Merre találok?
 MÁTYÁS Keresd meg magad,
 Én nem tudom – még sose jártam itt,
 S nem ajának fel véres, nyútt romok.

Jön Czillei, látván a helyzetet, megáll

GARA Üdv, jó rokon! Látom, nem tudsz aludni.
 E bájos bál eltart majd reggelig.
 CZILLEI A király lelkét kifürkészni jöttem,
 De látom, jól van.
 GARA Jól van a király.
 Te ígérgetted – én leszállítottam.
 Boldogan cseveg, látod, a király,
 S ha minden jól megy, lesz még boldogabb is.
 CZILLEI Tulajdon lányod szajhává teszed?!
 GARA Ötleted bölcs volt, köszönöm neked.
 CZILLEI Elvitatod tőlem a posztomat!?
 GARA Nincs mit vitatnom: hadad kint maradt.
 Nádor vagyok. A királyunk helyett
 Te kormányzol, ha jelen nem lehet,
 De itt van, s már ittlétét kedveli.
 Nincs dolgod. Menj aludni, Czillei.
 CZILLEI Pimasz!
 GARA Ó, nem, csak kevésbé öreg.
 Békés álmod az ég szentelje meg.

Czillei dühösen kirohan

Urak, vidáman! Dalnok, vig zenét!
 Hallja meg Sztambulban is a török!
 Amíg csak inni bír, minden torok
 Hirdesse királyunknak hírnevét!

Éljenzés

HENRIK Bordalt rögtönöztem, kérlek, hallgassátok meg. *(Énekel)*

Ha kedvem elborúl,
 Mert pénzem elinált, sőt sose volt,
 Nadrágom, csizmám csupa folt,
 S kapcám is megszorúl:
 Csak reád bámulok,
 S tüstént kígyógyulok,
 Roppant világ,
 Dicső világ!

Mily szép országod ez,
Király, minő terek,
Hol dús kalászkok rengenek
S bor-illat lengedez:
Mely drága tünemény,
S mert tiéd, hát enyém,
Csodás világ,
Gazdag világ!

S ha itt-ott éhezem,
Nem bánt, mert van, ki jóllakott;
Szomjazom – s van, ki jót ivott,
S kegyeli szerelem:
Kéjvágyam csöndesül,
A sor majd rám kerül,
Buja világ,
Boldog világ!

S ha mindezt megunom,
Csak tőlem függ, mivé leszek,
Rabló vagy tolvaj, az leszek,
Ha hozza alkalom;
Mit más, csak azt teszem,
Ki szólhat ellenem?
Arany világ,
Magyar világ!

Én is nagy úr leszek,
Ispán vagy várnagy, potrohos,
Hitvány pitykém is aranyos,
S rajtam nők függenek:
S nem hiszik, én vagyok,
Ki most itt koplalok.
Lesz jó világ,
Dicső világ!

Énekelne tovább, de a részeg danolás elnyomja a hangját

23. Folyosó, fáklyákkal világítva

Távolból zene, kurjongatás. Jön Ágnes, tapogatózva. Másfelől jön Henrik

HENRIK Ki vagy? Megállj! – Ágnes!
ÁGNES Henrik! Te átkozott!
Bár sose hallottalak volna énekelni!
HENRIK Miért vagy itt?
ÁGNES Mert a király is itt van,
Czillei itt van, sőt még te is itt vagy –
Elhagyatok mind, hálátlan bitangok –
De bosszút állok én tirajtatok!
HENRIK Miként?
ÁGNES Hunyadi László megszeret,
Ez lesz a bosszúm, fájni fog nagyon!
HENRIK Megvesztél!
ÁGNES László, majd ő!
HENRIK Menekülj,
Mocsár ez, lehúz, elemészt!
Lászlónak szép mátkája van!
ÁGNES A király udvarol neki.
Meg is jelentem! Lászlót megnyerem!
HENRIK A Hunyadi-nép rideg, a te Lászlód
Úgy véli, ingyen tartozom szolgálni őket...
Mindenkitől ezt várják, gőgösek!
ÁGNES Elárultál te is. Szerettelek!
Akit szerettem, eladott!
Én ártatlan vagyok. És bosszút állok.
HENRIK Ki tudlak menteni! Van egy kijárat,
Szendrő felé vezet az alagút
A partra, oda lopakodom éppen,
Már első ittjártamkor megjegyeztem,

A rációk árulták el baksisért,
Nem őrzi senki, meggyőződtem róla!
A pénzem elég lesz egy kis időre,
Menjünk Prágába vissza, bárhová,
Én kódexkörmölőnek is megteszem...
ÁGNES Nekem dolgom van itt. Menj egyedül,
És vidd magaddal minden átkomat!

HENRIK Ne légy bolond!

ÁGNES Hunyadi lesz az én szerelmesem,
És meghatódva sorsomon, a három
Gazembert móresre tanítja: téged,
Agg Czilleit s az élveteg királyt!

HENRIK Siess! Nem biztonságos itt nekünk,
Két malomkerék közt felőrletünk.
Rossz dalnok vagyok, mindig kibukik
A dalaimból, amit gondolok –
Mégsem nekem való az ének –
Mások elrejtik véleményüket,
Ha van nekik egyáltalán...

Siess! – Nem is én hagytalak el téged,
Te hagytál el dühöngve, átkozódva!

ÁGNES Mert megcsaltál egy nővel, láttam én!
Ölelted, haját simogattad!

HENRIK Istenem,

A húgom volt! Épp elbúcsúztam tőle!

ÁGNES A húgod?

HENRIK Nincs időnk, fogd végre fel!

ÁGNES Hazudsz! Igazat nem tud szólni férfi!
Hunyadi László megvéd téled is! (*Elfut*)

Henrik levesz egy fáklyát, keresi, szaladgál. Jön három alak, megállnak, körülnéznek, Henrikre vetik magukat, nyikkanás nélkül megölik, kivon-szolják

24. Másik folyosó, szintén fáklyákkal világítva

Jön Erzsébet és Bodó

ERZSÉBET Azt mondd, elment?

BODÓ Megjelent a bálban
Megint, Garával váltott szót csupán,
És elrohant.

ERZSÉBET Most hol van?

BODÓ Nem tudom.

ERZSÉBET A szobájában lehet. Arra kérlek,
Őrizzétek az ajtaját erősen.

BODÓ Igenis, asszonyom. De még előtte
Mihálytól kérek erre engedélyt.

ERZSÉBET Az én szavam parancs!

BODÓ Ó, asszonyom!...

ERZSÉBET Hunyadi János parancsol belőlem!

BODÓ Haló porának hódolok előtted.

ERZSÉBET Hová mégy most!?

BODÓ Én?... Szilágyi Mihályhoz. (El)

ERZSÉBET Nagy ég, segíts! (El)

25. Terem

Czillei, Madarász jön

MADARÁSZ László azt kérte, itt várj.
Azonnal itt lesz. (*Meghajol, el*)

CZILLEI (*körülnéz*)

Tágas a szobája.
Az asztalán kard... Most, hogy itt vagyok,
Rettegek? Elosonjak? Mit akarhat?

LÁSZLÓ (*jön*)

Tisztelt apám, bocsánat!

CZILLEI Fegyvertelen. – Ti, hadfiak,

Még rosszul bútoroztok.
Ha egyszer Bécsbe vagy váramba jönnél...
LÁSZLÓ Ez régi vágyam. Várad belsejének
Tündéri híre van.
CZILLEI Csak türhető,
De kellemes. Szavadon foglak én,
Nálam szállsz meg, ha odalátogatsz.
LÁSZLÓ Előre köszönöm.
Te boldog ember vagy.
CZILLEI Csak hát öreg.
LÁSZLÓ Mi ötven, hatvan év annak, ki ép,
Erős, vidám és élénk, mint te vagy?
S mesélik, hogy a legszebb hölgyek is
Jobban szeretnek, mint sok fiatal.
CZILLEI Nem mondhatom, hogy rágalom.
Tudod, miként tartottam meg erőmet?
– De mit beszélek! Nyilván sürgető
Az ügy, amely miatt idehivattál.
LÁSZLÓ Igen, de érdekel a véleményed
Mindenről! – Mi tartott meg fiatalnak?
A mérséklet?
CZILLEI Inkább a sok gyakorlás.
Bölcsök tanítják: mérséklettel élj,
De nézd a remeték sápadt pofáját,
A zarándokok vánnyadt tagjait...
Élvezz sokat és folyton, ez a titka,
És erőd nem hagy el vénségedig.
LÁSZLÓ Okos tanács, ezt megjegyzem magamnak.
Silányul és szerényen élünk itt mi,
Rosszul tesszük. De ha élveteg,
Erős embernek egyszer halni kell,
Ki már kivette részét e világból,
És üdvöt nem vár, annak a halál
Irtóztató lehet.
CZILLEI Miért halál?!
LÁSZLÓ Mert, drága herceg, egyszer meghalunk.
CZILLEI Miért hívtál?
LÁSZLÓ Csekélység. Kérlek, ird alá
E rövid nyilatkozatot.

Czillei átveszi, olvassa

CZILLEI Főkormányzói tisztemről lemondjak?!
Sőt, a királyi udvart hagyjam el?!
LÁSZLÓ Ezt várom tőled, fogadd atyám.
CZILLEI Ezért még meglakolsz, pimasz kölyök.
LÁSZLÓ Kérlek, maradj – az őr ki úgysem enged.
CZILLEI Ez áruslás!
LÁSZLÓ Válasz az áruslásra.
Olvasd tovább.
CZILLEI *(olvassa, majd eldobja)*
Hazugság, és koholmány!
LÁSZLÓ Tulajdon érdeked,
Hogy aláírd: mindössze néhány ember
Fog tudni erről, és te nyugalomban
Élhetsz a kéjnek váradban, amíg csak
A bűneidet megbocsátja Isten.
CZILLEI Te átkozott!
LÁSZLÓ Nem írod hát alá?
CZILLEI Nem. És várom, hogy mit teszel.
LÁSZLÓ Kötözve viszlek a király elébe,
S ha bűnödöt előtte tagadod,
Arcodba vágom ezt a levelet.
(Azt is előhúzza)
CZILLEI Ez hamisítvány!
LÁSZLÓ Ítéld meg a király.
Meg vagy fogva, uram. Hát ird alá.
CZILLEI Nem.
LÁSZLÓ Végigviszlek a váron
Mégkötözve, és kidoboltatom:
Nézzétek, itt az országaruló,
Nézzétek, itt a hirhedett gazember,
Aki a saját fiait

Leölni készült, csalta a királyt,
Nézzétek ezt a vén kujont,
Fogait kéj és bor zilálta szét,
Nevezzétek ki Czilleit!
CZILLEI Undok zsvány, paraszt oláh kölyök,
A nagyapád még medvéből szopott!
A dögihal csak apád vitte el,
Téged megóvott, énnekem! Dögölj meg!

Czillei kardot ránt, de László kicsavarja a kezéből, és azzal döfi le, Czillei meghal

LÁSZLÓ Ez piszkos munka volt. *(Eldobja a kardot)*
A saját kardom tiszta, hála Isten.
Őrség! –

Jön Mihály, Bodó, Madarász, örök

MIHÁLY Mi baj?
BODÓ Meghalt!
MADARÁSZ Csak színleli...
MIHÁLY Rég ideje volt, de még most se késő!
LÁSZLÓ Jelentsük hát a felséges királynak.
BODÓ Közösen tettük, amit tenni kellett.
LÁSZLÓ Bocsássatok meg, nem engedhetem.
MADARÁSZ Mindnyájan részesek vagyunk!
MIHÁLY Mi mondtuk azt, hogy meg kell ölni –
Mindegy, ki volt, közösen felelünk.
LÁSZLÓ E két levél majd mindent bizonyít.
MIHÁLY Kimondhatjuk a nagyvilág előtt:
Bármily hatalmas, aki hitszegő,
El nem kerül a büntető kezünket!

Jön Ágnes

ÁGNES Hunyadi László, végre megtalállak!
Hallgass meg, kérlek: Czillei,
A gaz vénember csúf fortélyt eszelt ki,
A király elé tálalta szerelmed,
Aráddal enyeleg az elpuhult dög,
A férfiatlan báb, neki a nőket
Czillei szállította, jegyesed
Király ringyója lesz, vagy máris az!
És részese az összeesküvésnek
Egy dálnok is, Czillei kéme ő,
Henriknek hívják, alagutat ás
A várból a Dunához, szép a hangja...

MIHÁLY Ki ez a fiú?!

BODÓ Inkább nő!

LÁSZLÓ Vigyétek,
Dobjátok ki a várból.

MADARÁSZ Jót akarhat...

LÁSZLÓ Mindegy. Kidobni!! Azonnal!!!

BODÓ Egy nőt, zord, morcos jobbágyok közé?

MADARÁSZ Széttépik, mint a farkasok!

LÁSZLÓ Vigyétek!

Örök megragadják Ágnest, aki észreveszi a halottat

ÁGNES Ez ő! Már vérbe fagyva! Sikerült!
Ki engem bánt, megbünteti az ég!

Ágnes kicipelik, csönd

LÁSZLÓ A királyhoz!

Mind el

26. Ugyanott

Jön Gara, Király, Mária, kíséret

GARA Igaz a hír.
KIRÁLY *(nem néz oda)* Meghalt? Véglegesen?

GARA Rút látvány. – Gyermekem, ne nézz oda.
– Vigyék el!

Kiviszik Czillei tetemét

Távozz te is, gyermekem!
MÁRIA Egy nyugtató szót!
GARA Menj innét, ha mondom!
MÁRIA Mondd, hogy veszély nem éri Hunyadit!
GARA Az isten dolga.
MÁRIA Mégis, emberek
Tesznek nevében jót és rosszat is!
Megesküszöm, hogy részt vettem e bűnben,
Előre tudtam róla, egyetértve!
GARA Hagyd abba ezt az őrző beszédet!
A felség gyászol! – László ép, erős,
Saját hadánál, barátok között van,
Menj, gyermekem, s adj hálát istenednek!
MÁRIA Felség, gyászodban én is osztozom! (*El*)
GARA Mindenki menjen el!

Mindenki elmegy, csak Gara és Király marad

KIRÁLY Terhemre volt már, jobb ez így talán.
GARA Tudom, hogy ő volt legjobb embered.
KIRÁLY Siratnom nem szabad. Az hihető,
Hogy ő rohant a Hunyadi fiúra,
S az kénytelen volt védeni magát.
GARA Felség, végük van. Hatalmas hiba!
Mindenki ellenük lesz, Giskra, Újlaky,
Sőt híveik közül is jó sokan.
(*Nevet*) Bukott embert mérszárolt le a balga,
Hisz első embered már én vagyok!
Ne félj, király, ha én se tartok tőlük.
A kétszeresen árvák: túszaid.
Szinleg bocsásd meg tettüket,
S vedd gyámságod alá a fiakat.
E kegyet nincs mód elhárítani.
S ha veled vannak Bécsben vagy Budán,
Távol a híveiktől, bármikor
Lesújthat László fejére a bárd.
Felség, ne bánd, hogy ekként alakult.
Nyugtassa gyászos, fájó szívedet:
Ez a legjobb, ami történhetett.
Hunyadi János most szállt csak a sirba,
S már nincs erő, mely onnan őt kivívja!
KIRÁLY És Mária? Hajlik felém a szíve?
GARA Ó hú lesz hozzád akkor is, ha egyszer
Nősülnöd kell, s attól meg nem menekszel.
Jöhet török vagy bármiféle had,
Garantálom, hogy ágyasod marad.
KIRÁLY Ez jó hír! – Érdekes, magam sem értem:
Sokszor láttam a lányodat,
S nem vettem észre, milyen gyönyörű,
Míg fel nem hívta rá figyelmemet
Czillei, mondván, Hunyadi arája!
Ennyire vak a férfi? Vagy csak én?
GARA A férfiak vaksiak általában.
KIRÁLY De hogy fogjuk a kést nyakukra tenni?
GARA Törvényes indok kell – s lesz, amint kéred.
Majd fellázadnak – lesz indok, ne félj.
A törvényesség nem lesz meggyalázva.
KIRÁLY El kell utunkból takaritanunk
Lászlót – sőt, mind a kettőt! Így kívánom!
GARA Kívánságod jogos és érthető.
Bízd rám, s én teljesítem könnyedén.
KIRÁLY Hirdesd ki hát, kérlek, parancsolom:
Czillei elárulta fiait,
Elárult engem, felségáruló,
Ő bűnös volt, és így méltán lakolt;
Hunyadi mindkét fia jó barátom,

S kegyes gyámságom alá tartozik!
– Aludni térek. Ne zavarjanak.

Gara és Király el

27. Másik terem

Jön Erzsébet, Mihály, Mátyás, Bodó, Madarász, Gara, Bánfi, kíséret

GARA Így hát, a király parancsa szerint,
Hunyadi János vitéz fiai
Készüljenek: velünk mennek Budára
Kegyes királyunk gyámsága alatt.
MÁTYÁS A király, udvarába, minket elvisz!
Világot látunk! Bálózni fogunk! (*Tapsikol*)
Budára, Bécsbe, Prágába megyünk,
Hová csak elvetődik jó királyunk –
Anyám, nagybátyám, öröm ez minékünk!

Megrökönyödve néznek rá

GARA Az örömdöbben, Mátyás, osztozunk.
Magunk is megyünk készülni.

Gara, Bánfi, kíséret el

MIHÁLY (*Mátyáshoz*)
Minek örülsz, te naiv, buta lélek!
Én megmondtam, mert megmondtam azonnal:
Nem szabad meggyilkolni Czilleit!
Megmondtam én, de hiába beszéltem!
– Ti hergeltétek Lászlót, mind a ketten!

Bodó és Madarász hallgat

ERZSÉBET Nincs mód, hogy velük tartsunk?
MIHÁLY Nem lehet.
Imádkozzunk, mást úgyse tehetünk!

Jön László

LÁSZLÓ Máriaival nem tudtam beszélni.
A király kegyes, megengedte volna,
Őszintén szeret minket a király,
De Mária gyöngye, megrázta a látvány,
Félrebeszél, mondják, csak sebeket
És vért lát – épp a legjobb orvosok
Gyógyítják – érzem, biztosan felépül,
S útközben, legkésőbb Budán
Bizonylathat. És nem igaz,
Hogy kegyeire számot tart a felség,
Ő maga mondta, igen hihetően,
Sőt fel volt háborodva, mondván:
„Mit tételeznek fel rólam a rusnyák,
Mi vagyok én, bagzó nyúl netalán?!”
Ezt mondta, s közben átölelt!
– Mi ez a csönd?

MIHÁLY Túsza! lettetek!
Jobb lenne kisiklani a kezéből,
S nyomban hadat gyűjteni, jó nagyot!

LÁSZLÓ Ugyan! A király mintha rút lidércből
Szabadult volna, vígan fecsegett,
Még sose láttam kedvesebbnek!
„Meghalt a cselszövő!” – így mondta, ő maga!
S dörögték rá a hívei, hogy „Éljen a király!”
– Készüljünk hát az útra, jó öcsém!
MÁTYÁS Vadászat, pompa, könnyek, bálók várnak –
Hálásan köszönjük meg a királynak!

László, Mátyás, Bodó, Madarász el

ERZSÉBET A hadverő hős fia lopva gyilkol,
És anyja én vagyok! Micsoda szégyen!
MIHÁLY Én nem akartam, mindenki, csak én nem!
ERZSÉBET Jelen voltam, hallottam érveid...
MIHÁLY Amíg a kapuk zárva, a király,
Ki túszul ejtette a fiaid,
A túsunk!... Kezünkben az étel!...
ERZSÉBET Egész ország fordulna ellenünk!
Királyt gyilkolni?! És még kicsodát?
Egész országot meg nem ölhetünk!
MIHÁLY Hadat gyűjtök, óriási sereget!
Erdélyben és a Délvidéken
Minden jobbágyot beszedelek,
Ki hadra fogható!
Elérem én, hogy ország kapitánya
Lehessen László, Újlaky helyett!
ERZSÉBET Korán vitte el uramat a pestis,
Az Úr végzése, hogy megéljük ezt is.
MIHÁLY László hiszékeny – Mátyás megbolondult...

Harang szólal meg

Dél van. Hunyadi tettét hirdeti!
Rá emlékezik világ és hazám!
E harangszóban hősi szíve kondul!
ERZSÉBET Bár szólna másért! Bár ne hallanám!

Mindketten el

28. A vár udvara, a kapu leeresztve, ellenfény

Harangozás. Király, mögötte homályban a tömeg

KIRÁLY Unalmas út lesz. Hol van az a dalnok?
GARA Nem tudom. Nyilván leitta magát.
KIRÁLY – Urak, hű népem, bút, bajt és viszályt
Feledve búcsúznak. A vendéglátás
Pazar volt, szép volt, hálásan köszönjük.
A harangszótól szívünkben alázat
Kél ama nagy hős emléke iránt,
Ki védett minket. Istenünk, Atyánk:
Hasonlóképpen óvd meg ezt a várat.

Harangozás. A Király és kísérete lassan kivonul az ellenfénybe, a várbeliek is kikísérik őket lassan, ünnepélyesen. Közben elől megjelenik a Török

TÖRÖK (*levelet körmöl*) Fényesség, Illatos, Hatalmas, Diadalmas, Győzedelmes Szultán, Hunyadi fiait a király az imént vitte el Budára, hogy általános vélekedés szerint kinyuassza őket. Hunyad hatalmának vége, egymásra fenekedő, tehetetlen urak tisztítják meg az utadat a zsiros magyar földeken Bécs felé... (*Felnéz*) Most valami kellő zárlat kellene... Ildomos zárlat... Zengő zárlat... Hogy szokták az ilyet? Allah, be' nehéz! Adj hatalmas, hallatlan ihletet, Allah!

Harangozás. A vár üres

Vége